

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА

Реалізація змістової лінії
мовно-літературної освітньої галузі
у початковій школі

Черкаси
2024

Рекомендовано до друку вченою радою КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» . Протокол №2 від 10.06.2024 року

АВТОРИ-УКЛАДАЧІ:

Добровольська Л.Н., завідувач відділу початкової освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Кириленко В.М., методист відділу початкової освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

У розробці завдань брали участь члени обласної творчої групи «Формування читацької компетентності молодших школярів».

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гаряча С.А., завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук;

Колосова А. І., учитель початкових класів Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №7 Черкаської міської ради Черкаської області, учитель-методист

Д70

Досліджуємо медіа. Реалізація змістової лінії мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі /під заг. ред. Добровольської Л.Н., Кириленко В.М.. Черкаси: видавництво КНЗ «ЧОПОПП ЧОР», 2024.80с.

Змістова лінія «Досліджуємо медіа» мовно-літературної освітньої галузі передбачає ознайомлення молодших школярів з основами медіаграмотності. Завдяки виконанню відповідних завдань діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Вони навчаються інтерпретувати, аналізувати, оцінювати такі медіатексти, як мультфільми, рекламу, світлини, ілюстрації тощо та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища.

Представлені у навчально-методичному посібнику розробки заходів, завдань, вправ допоможуть педагогам формувати основи медіаграмотності учнів початкової школи.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних закладів освіти, молодших школярів, батьків.

ВСТУП

Сьогодні медіаосвіта має бути спрямована на забезпечення всебічної підготовки дітей до життя в інформаційному суспільстві. Важливим завданням сучасного педагога є формування соціальної, громадянської та медійної компетентностей учнів/учениць початкової школи. Цьому сприятиме реалізація змістової лінії «Досліджуємо медіа» мовно-літературної освітньої галузі, яка передбачає ознайомлення молодших школярів з основами медіаграмотності. Завдяки виконанню відповідних завдань діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Вони навчаються інтерпретувати, аналізувати, оцінювати такі медіатексти, як мультфільми, рекламу, світлини, ілюстрації тощо та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища, що сприяє розвитку цілого ряду важливих навичок та якостей учнів:

1. Медійна грамотність: учні/учениці вчать розуміти, аналізувати та використовувати різні види медійних засобів інформації. Вони розвивають навички розпізнавання медійних форматів, жанрів та критичного осмислення медійних повідомлень.

2. Критичне мислення: учні/учениці навчаються аналізувати медійний контент критично, відрізняючи факти від думок, виявляючи можливі маніпуляції.

3. Творчий розвиток: через створення медійних продуктів діти вдосконалюють свої навички творчості, вираження ідеї та спілкування через медійні формати.

4. Розвиток соціальних навичок: робота в групах, обговорення медійних тем та взаємне врахування різних точок зору.

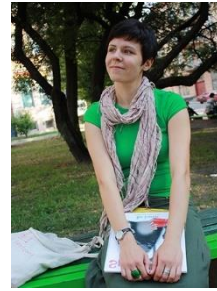
Таким чином, змістова лінія «Досліджуємо медіа» сприяє не лише розвитку медійної грамотності, а й формує комплексні навички, які допоможуть учням ефективно функціонувати у сучасному інформаційному суспільстві.

У розробці завдань брали участь члени обласної творчої групи «Формування читацької компетентності молодших школярів», а саме: Антоніна КОЛОСОВА, учитель початкових класів Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №7 Черкаської міської ради Черкаської області; Олена СТАРОДУБ, учитель початкових класів Мліївського ліцею №1 Мліївської сільської ради; Ольга ВЕЛЬКО, учитель початкових класів Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №4 Черкаської міської ради Черкаської області; Алла ТКАЛІЧ, учитель початкових класів В'язівського ЗЗСО І-ІІІ ступенів Вільшанської селищної ради Звенигородського району Черкаської області; Євгенія ЖУРАВЛЬОВА, учитель початкових класів Канівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №4 Канівської міської ради Черкаської області; Людмила БЛЮУСОВА, учитель початкових класів опорного закладу освіти «Христинівський ліцей» Христинівської міської ради Черкаської області; Наталія МІНЯЙЛО, Тетяна НАЗАРЕНКО, Людмила НОС, Оксана ОСАДЧА, Леся ПОЛІЩУК, Алла ШКУРЕНКО, учителі початкових класів Єрківського ліцею імені Героя України В.М. Чорновола Єрківської селищної ради Черкаської області; Людмила ДІДЕНКО, учитель початкових класів Голов'ятинської гімназії - закладу загальної середньої освіти з дошкільним підрозділом Степанківської сільської ради; Світлана ЄЛІСТРАТОВА, учитель початкових класів Уманської гімназії №14 Уманської міської ради Черкаської області; Наталія МАЦЕНКО, Інна КОДОЛА, учителі початкових класів Навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3 – колегіум» Смілянської міської ради; Наталія МАЛИГІНА, учитель початкових класів Уманської початкової школи № 1 Уманської міської ради Черкаської області; Тетяна ПОРТЯНКО, учитель початкових класів Селищенського ліцею Селищенської сільської ради Черкаської області; Валентина ШЕВЧЕНКО, учителька початкових класів Нестерівського закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Маньківської селищної ради Черкаської області.

Завдання, вправи заходи допоможуть педагогам формувати у дітей основи медіаграмотності, критичного мислення. Розробки доречні до використання на уроках української мови, «Я досліджую світ» та під час позакласних заходів.

«ХТО РОСТЕ У ПАРКУ»

(автор Катерина Міхаліцина, ілюстрації Оксани Були)

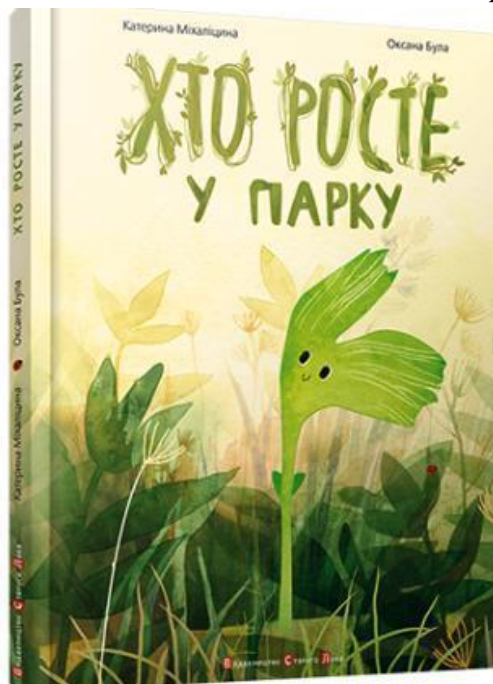

Передбачення за ілюстрацією

- Як ви вважаєте про що розповідається у творі, до якого художник зобразив таку ілюстрацію?
- Який може бути жанр твору: оповідання, казка чи вірш?
- Хто може бути головними героями твору? Чому ви так думаєте?
- Яка подія може бути описана у творі?

Передбачення за заголовком та ілюстрацією

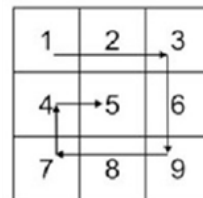

- Розгляньте обкладинку книги. Яку інформацію ви отримали?
- Поміркуйте, про що розповідається у творі. Обґрунтуйте вашу відповідь.

- Який може бути жанр твору: оповідання, казка чи вірш? Чому ви так думаете?
- Як би ви назвали головного героя твору? Опишіть його.

Кроссенс

Після ознайомлення з текстом «Хто росте у парку» пропонуємо розповісти сюжет цього твору та назвати його автора, використовуючи вправу «Кроссенс» за схемою читання.

<p>1</p> 	<p>2</p> 	<p>3</p>
<p>4</p> 	<p>5</p> 	<p>6</p>
<p>7</p> 	<p>8</p> 	<p>9</p>

Вправа «Хмара слів»

Групова робота.

Завдання. Кожна група отримує 6 питань, які по черговому ставлять опоненту. Відповіді на запитання учасники знаходять у хмарі слів.

Запитання:

1. Де відбувалися події, описані в казці? (*У парку*)
2. Де знаходився маленький парк? (*У великому місті*)

3. Скільки росло дерев у парку?

(Одинадцять)

4. Назвіть головного героя твору.

(Паросток)

5. Хто гуляв у парку? (Великі і малі люди)

6. Хто чалапав доріжками парку? (Голуби й ворони)

7. Яке питання цікавило паростка? (Хто з мене виросте? На кого я схожий?)

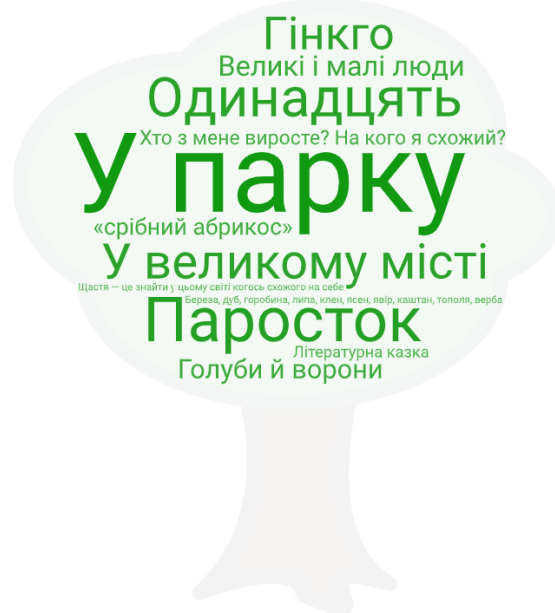
8. З якими деревами спілкувався паросток? (Береза, дуб, горобина, липа, клен, ясен, явір, каштан, тополя, верба)

9. Яке дерево виросте із паростка? (Гінкго)

10. Що означає слово гінкго? («Срібний абрикос»)

11. Що таке щастя? (Щастя – це знайти у цьому світі когось схожого на себе)

12. До якого жанру належить цей твір? (Літературна казка)

«БУДЯКИ»

(зі збірки оповідань «Зелені чари»)

(автор Зірка Мензатюк)

Вправа «Передбачення»

- Як називається рослина, представлена на світлині?
- Що вам відомо про будяки?
- Чи зустрічали ви цю рослину? Де?
- На вашу думку, чи корисною є ця рослина? Чим саме?
- Як ви думаєте, по що може розповідатися у творі з назвою «Будяки»?

Вправа «Вірю – не вірю»

Чи вірите ви, що ...

- будяк – шкідлива рослина?
- будяк – корисна рослина?
- будяки люблять осли?

- будяк – медоносна рослина?
- будяк – лікарська рослина?

Читання з позначками

Завдання. Прочитайте текст, використовуючи під час читання систему позначок:

V – я це знав;

– – це суперечить тому, що я знаю;

+ – я цього не знав;

? – я хочу про це запитати.

БУДЯКИ

Фе, будяки! Їх ніхто не любить. Бо колючі та шкідливі, засмічують ниви. Спробуй їх позбутися, коли коріння у будяків може сягати дво-, а то й триметрової глибини, ще й галузиться на всі боки.

Насіння в них теж видимо-невидимо, недаремно саме ним набивали опудала звірів. Не рослина, а справжнісінька колюча фортеця! Стовбичить серед поля, звисока поглядає на пшеничку, достоту, як у байці Леоніда Глібова:

Я вище вас, мене усюди видно,

Не тільки вам, усім завидно,

Красуюся, як в огороді мак,

– На те ж то я й Будяк!..

Червона голова, ще й медом припахає,

Та тільки зась! Мене

Ніякая скотина не нюхне.

Як фіалки та конвалії – улюблені квіти поетів, так будяк став улюбленцем байкарів. Він уособлює чванькуватих або злих людей, що принижують інших.

Отож, з найдавніших давен, чи не звідтоді, як плуг торкнувся землі, людина ворогує з цим колючим сімейством. Ще в Біблії з будяком порівнювали грішників. В Україні вважали, що будяки, осот насіває сам чорт.

Одна з легенд розповідає, як осот дістався нечистому. Господь Бог, створивши світ, наділив кожну істоту рослиною на їду. Чортові він віддав овес. «Шкода такої доброї ниви для нечистого», – сказав на це святий Петро. «Та що вдієш? Як тепер відбереш?» – і собі пошкодував Бог Отець. «Нічого, я відберу», – обізвався святий Павло. Засів за кущем, підстеріг нечистого та як гукне: ату! А чорт біг та повторював, щоб не забути, чим він володіє: «Овес,

овес!». Але з переляку замість «овес» він став казати «осет» – звідтоді осот йому й належить.

Та от дива: якщо осот – чортова рослина, то його колючий побратим татарник, він же чортополох, навпаки, проганяє чортів. Щоб позбутися нечистого, досить стати під кущем чортополоху або кинути в нього цим зіллям. Ото вже справжнісінький король будяків! Що високий – до 2 метрів заввишки, що статний, що химерний.

Відразу не розбереш, де в нього листя, а де – бічні галузки, бо від стебла відходять на три боки широчезні колючі крила, схожі на листки.

Серед страхітливих колючок розкриваються чудові квіти. Так-так, саме чудові! То мед і ніжність, коштовний пурпур та найсолодші пахощі.

Недарма вони далекі родичі айстр. У Європі цих красунчиків навіть вирощують у парках, висаджуючи поодинокі, щоб краще було видно їхню химерну красу.

Таки дива! Жахлива колючка, а її, виявляється, люблять не тільки бджоли та осли. Люди теж... Принаймні шанують. Відваром з чортополоху зцілюються від переляку. Лікують навіть рак... На свято Купала діти стрибають через купи чортополоху та кропиви, немов через вогонь.

Навіть художники його малюють! У відомого митця Михайла Божія є картина «Думи мої, думи мої». На ній Тарас Шевченко, немолодий, уже після заслання, задумавшись, сидить серед пришерхлого від сонця степу. «Яку рослину зобразити на передньому плані?» – міркував художник, працюючи над полотном. Катран, полин, ковилу? Ні, не підходить, те надто пишне, те непоказне... Перебравши розмаїту степову рослинність, Божій зупинився на суворому магічному чортополохові. Довго шукав його, щоб змалювати, обходив та об'їздив околиці Одеси, аж нарешті дружина, що теж помагала в пошуках, далеко за містом натрапила на вдалий екземпляр. Так колючий чортополох став персонажем відомої картини та водночас символом нелегкої долі українського поета.

Товсті/тонкі питання

- Як інакше називають будяк? (Чортополох, татарник, реп'ях колючий)
- Хто із байкарів використовував будяк у своїй байці? Що він уособлював?
- Кого зобразив художник Михайло Божій на своїй картині «Думи мої, думи мої»? Що зображено на передньому плані?

- Чому Михайло Божій намалював на передньому плані будяк?
- Чому будяка вважають шкідливою рослиною?
- Чому будяка вважають корисною рослиною?
- Чому квіти будяка є чудовими?

Щоденник подвійних нотаток
(глибоке розуміння й аналіз тексту)\

Варіант 1.

Завдання. Випишіть із тексту рядки, які вас найбільше вразили чи зацікавили. Прокоментуйте свій вибір.

Цитата	Коментар

Варіант 2.

Пропонуємо учнівству письмово прокоментувати цитати:

1. «Насіння в них теж видимо-невидимо, недаремно саме ним набивали опудала звірів. Не рослина, а справжнісінька колюча фортеця!»
 - *На які думки наитовхнула ця цитата?*
 2. «Отож, з найдавніших давен, чи не звідтоді, як плуг торкнувся землі, людина ворогує з цим колючим сімейством. Ще в Біблії з будяком порівнювали грішників. В Україні вважали, що будяки, осот насіває сам чорт».
 3. «Так колючий чортополох став персонажем відомої картини та водночас символом нелегкої долі українського поета».
- *Що саме в цій цитаті вразило?*
 - *Які питання викликала ця цитата?*

Стратегія «Кубування»

Завдання.

- Розгляньте зображення будяка. Користуючись гранями кубика, дайте відповіді на запитання.

1. Опишіть.

- Який це має вигляд?

2. Порівняйте.

- На що це схоже?

3. Назвіть асоціації.

- Що спадає на думку, коли ви бачите це?

4. Проаналізуйте.

- З яких частин складається? (Пофантазуйте).

5. Знайдіть застосування.

Татарник (чортополох)

- Для кого це важливо?

6. Наведіть аргументи «за» і «проти».

- Як ви до цього ставитеся? Добре це чи погано? Обґрунтуйте.

«ЯК КАТРУСЯ ЗНАЙШЛА СКАРБ»

(автор Зірка Мензатюк)

1. Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

- Як ви думаєте, про що може йти мова в тексті, який ми читатимемо?
- Що вам підказує, що текст має бути казкою? (*Скарб, скриня*)
- Про що вам говорять емоції на обличчі Катрусі
- Прочитайте заголовок. Як ви можете пояснити значення слова скарб? (*Скарб – таємно приховані в землі або заховані іншим способом гроші, коштовний посуд, монети, ювелірні вироби або інші коштовні речі.*)
- Які синоніми є в цього слова? (*Багатства, коштовні речі, цінні речі*)
- Послухайте аудіозапис за покликанням:
- https://www.youtube.com/watch?v=wA_1gm4XQJI
- Як ви можете пояснити значення слова скриня? (*Скриня – меблевий виріб з відкидним або знімним віком для зберігання одяжі та різних інших предметів.*)
- Що таке віко? (*Верхня частина скрині, якою її закривають.*)
- Як ви можете пояснити значення слова плахта? (*Жіночий одяг схожий на спідницю.*)
- Який синонім слова «плахта»? (*Спідниця*)
- Як ви можете пояснити значення слова крайка? (*Жіночий пояс із грубої кольорової пряжі.*)
- Які синоніми є в цього слова? (*Ремінь, пасок, поясок*)
- Що вразило вас у тексті?
- Що сподобалося?

«ПРО КИТА»

(автор Оксана Луцевська, малюнки Віолетти Борігард)

Передбачення за ілюстрацією 1

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

1. Розкажіть, що зображено на ілюстрації.
2. Спробуйте вказати, що на ілюстрації реальне, а що казкове/фантастичне.
3. Як ви гадаєте, чи безпечно морським мешканцям пускати бульбашки у воді?
4. Чи можна у водойми додавати мийні засоби? Чому?
5. Спробуйте за ілюстрацією визначити зображених водних мешканців. Скористайтесь для цього енциклопедією або пошуком у мережі Інтернет за картинкою.

Робота за ілюстрацією 2

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

1. Опишіть все, що бачите на ілюстрації.
2. Це реальна подія чи вигадана?
3. Як ви гадаєте дитині на картинці загрожує небезпека чи ні? Чому?
4. Які емоції у дівчинки?
5. Чи можете ви уявити себе на її місці?
6. Чи можлива така подія насправді?
7. А що ви уявляєте, чуючи слово море? Які асоціації у вас виникають? *(Можна створити хмару слів).*
8. Діти, а хто вже побував на морі? Поділіться своїми враженнями про нього.
9. Послухайте шум моря за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=5j-GgFB8Q8E2>.
10. Що ви відчули? Уявили?
11. Які думки у вас виникли?

Передбачення за заголовком

1. Прочитайте назву книги Оксани Луцевської до якої подано цю ілюстрацію.
2. Як ви гадаєте, про що ми дізнаємося з цієї книги?
3. На вашу думку, книга буде про реальні чи казкові події? Обґрунтуйте свою відповідь.
4. Знайдіть у підручнику або в мережі інтернет короткі відомості про автора книги «Про кита» Оксану Луцевську. Які саме твори пише пані Оксана?
5. Що ви знаєте про китів?
6. Як ви гадаєте чи дізнаємося ми щось нове про китів з книги Оксани Луцевської?

Щоденні 5. Слухання

1. Прослухайте уривок аудіокниги «Про кита» Оксани Луцевської за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=v1Ju90f-xx4>
2. Роздайте самоклеїні нотатки та попросіть учнів написати їхню думку про аудіокнигу, яку вони слухали. Скажімо, хай вони оцінять як зміст, так і форму повідомлення. Заохочуйте чесні виступи.
3. Прикріпіть нотатки на дошці. Розділіть дошку на дві частини, напишіть на першій «Факти», а на другій – «Думки».
4. Прочитайте тексти вголос. Попросіть учнів допомогти розділити фрази на дві частини.

5. Скористайтеся довідником «Факти та думки».

Факт і думка

Факти – це інформація про те, хто автор тексту, хто читає, про що розповідає оповідач, як поведився герой.

Думки – всі думки учасників щодо змісту, форми того, що вони почули (наприклад, «я не люблю аудіокниги»), ставлення до героїв.

Думки повинні починатися з тверджень. Скористайтеся деякими з них, представленими нижче.

Я думаю ...

Я думаю, що ...

На мій погляд ...

Я підозрюю, що ...

Мені здається, що ...

Я відчуваю це ...

Мені подобається ...

Мені це не подобається ...

Для мене це ...

Я вважаю, що...

«ЧЕРЕПАШЕНЯТА»

(із книги «Про кита»)

(автор Оксана Луцшевська, ілюстрація Віолетти Борігард)

Передбачення за ілюстрацією і заголовком

Завдання.

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

- Як ви думаєте, про що (про кого) може йти мова в творі, який ми читатимемо?
 - На вашу думу, це буде казка, оповідання чи вірш?
 - Про що б ви якнайшвидше хотіли дізнатися, дивлячись на цю ілюстрацію?
 - Прочитайте заголовок.
 - Чи знаєте ви, хто такі черепашенята?
 - Доберіть спільнокореневі слова. Які суфікси має слово «черепашенята»?
 - Пригадайте схожі зменшено-пестливі слова.
 - Доберіть слова, що римуються зі словом «черепашенята».
 - Доберіть якнайбільше прикметників до слова «черепашенята».
 - Чи знаєте ви, як з'являються на світ черепашенята? (*Вилуплюються із яйця, ледь сягають 3 см у довжину*)
 - Чи знаєте ви, де мешкають черепахи?
- Де вилуплюються черепашенята?

Відео

- Перегляньте відео «Цікаві факти про черепах» (<https://www.youtube.com/watch?v=LL2RmXXQ5WE>)
- Поділіться, що вас найбільше вразило у відео?
- Про що б ви хотіли дізнатися більше?

Скоромовка

- Вивчіть скоромовку.
- У чотирьох черепашок четверо черепашенят.**

Загадка

- Відгадайте загадку.
- Заховалась у хатинку,
Що несе на своїй спинці,
Вміє повзати, плисти...
Чи впізнаєш її ти?
Леле! Труситься від страху.
Мудра бабця...(Черепаха)

ЧЕРЕПАШЕНЯТА

Черепаха-мама,
черепаха-тато
бідкаються *1: де ж це

черепашенята?

І гукають:

Че-че!

І гукають:

Ше-Ше!

І гукають:

Та-Та!

Черепашенята!

Черпаха-мама,

черпаха-тато

втішилися: ось де

черепашенята!

Ось

і Че-че!

Ось

і Ше-ше!

Ось

і Та-та!

Черепашенята!

Черпаха-мама,

черпаха-тато,

Де ж були, питають,

черепашенята?

Купалося Че-че!

Ховалося Ше-ше!

Задрімала Та-та!

Черепашенята!

*1 Бідкатися — непокоїтися, скаржитися, жалітися.

Стратегія «Кубування»

Завдання.

- Розгляньте зображення черепахи.
Користуючись гранями кубика, дайте відповіді на запитання.

1. Опишіть.

- Який вигляд має черепаха?

2. Порівняйте.

- На що або кого вона схожа?

3. Назвіть асоціації.

- Що спадає на думку, коли ви бачите черепаху?
- 4. Проаналізуйте.
- Які органи є у черепахи?
- 5. Знайдіть застосування.
- Для кого важливі черепахи?
- 6. Наведіть аргументи «за» і «проти».
- Як ви ставитеся до черепах? Користь чи шкоду вони приносять? Обґрунтуйте.

КАЗКА ПРО СТАРОГО ЛЕВА
(автор Мар'яна Орестівна Савка; ілюстрація
Володимира Штанка)

Передбачення за ілюстрацією та заголовком

Розгляньте ілюстрацію. Дайте відповіді на запитання:

- Як ви думаєте, про що може йти мова у тексті з таким заголовком?
- Що на малюнку підказує, що текст має бути казкою?
- Про що найбільше вам хотілося б дізнатися, дивлячись на цю ілюстрацію?
- Про що б ви запитали Лева ?
- Старий Лев – міський чи сільський житель? З чого це видно?
- Як ви можете пояснити значення слова «старий»?
- Які синоніми можете добрати до слова «старий»?
- Який антонім можна добрати до цього слова?
- Чи має Лев шкідливі звички? Що б ви йому порадили?

- З чого видно, що Лев живе в українському місті?
- З якою метою створили ілюстрацію?
- Охарактеризуйте Лева, користуючись світлиною.

Аудіокнига

- Послухайте аудіозапис казки за покликанням:
https://www.youtube.com/watch?v=WTRN_c2s_MM.
- Що вас вразило?
- Які почуття викликала ця історія?
- Що найбільше сподобалося?
- Що викликало здивування?
- Дізнайтеся, як виникла назва Львів?

Цікаві завдання до вірша

- Які географічні назви прозвучали у творі? (*Відень, Греція, Швеція, Бомбей, Венеція, Париж, Бродвей, Львів*)
- Розподіліть у таблиці географічні назви, які прозвучали у творі.

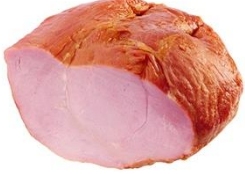

Назви країн	Назви міст	Назви вулиць

- Заповніть схему:

- Скористайтеся сервісом Вікіпедія. Дізнайтеся, що таке Бродвей, де знаходиться, що означає у перекладі.
- Яка довжина вулиці Бродвей? (*25 км*). А скільки це буде метрів?

- На аркуші паперу накресліть вулицю Бродвей у масштабі: 1 см – 2500 м. Яка довжина накресленого відрізка?
- Якою мапою (України, Європи, світу) потрібно скористатися, щоб знайти ці об'єкти? Знайдіть їх на мапі.
- Які продукти купував Лев на Галицькому ринку?
- Заповніть таблицю. Чим цінні ці продукти харчування?

- Які продукти ви б порекомендували Леву для збалансованого раціонального харчування?
- Яка неприємність трапилася в оселі Лева?
- У що збирав Лев воду?
- Допиши назву поряд із зображенням:

	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____

- Який з цих предметів найбільше вміщує води?
- Який з цих предметів найменше може вмістити води?

- Який предмет із перелічених ви б не рекомендували Левові для збирання води? Аргументуйте свою думку.
- Дізнайся, що таке креденс.
- Обери креденс, який міг би стояти у квартирі Лева. Поясни свій вибір.

- Хто є вірними друзями Старого Лева? (Крокодил, Слон, Жирафа)
- Як друзі мали допомогти Леву відремонтувати стелю?
- Чому Лев обрав зелений колір?
- Яким би ви кольором пофарбували стелю? Поясніть свій вибір?
- Чому Лев не смів міняти Львів на інші міста? Чи був це його свідомий вибір?

«СОЛЬКА І КУХАР ТАРА-ПАТА»

(автори Оксана Лушевська, Лана Світанкова; малюнки Ольги Гаврилової)

Запитання до ілюстрації

- Як ви вважаєте, ця ілюстрація до казки чи оповідання? Обґрунтуйте свою думку.
- Як ви думаєте, про що може йти мова в тексті, який ми читатимемо?
- Яка подія могла б бути приводом для святкування?
- Кого із зображених на ілюстрації, на вашу думку, звати Солькою?
- Яке враження у вас склалося про гостей свята?
- Про що б ви якнайшвидше хотіли дізнатися, дивлячись на цю ілюстрацію?

- Як ви можете охарактеризувати дівчинку зображену на картинці?
- Яке повне ім'я може бути у дівчинки?
- Що ви знаєте про професію кухаря?

Завдання після читання

- До поданих ілюстрацій допишіть назви страв з казкового меню Сольки. (*«Жовтогаряче пюре», «Кораблики «Кармінні вітрила», «Кишеньки з м'ясом», «Полуниці в шоколаді», «Фруктові молочні коктейлі», «Замок з печива», «Салатка-полоз»*)

	<hr/>
	<hr/>

		<hr/>
		<hr/>
		<hr/>
		<hr/>
		<hr/>

Щоденник подвійних нотаток

Завдання. Випишіть із тексту рядки, які вас найбільше вразили чи зацікавили. Прокоментуйте свій вибір.

Цитата	Коментар

Мій улюблений рецепт

- Поділись рецептом своєї улюбленої страви. Вкажи її назву, інгредієнти та їх кількість. Прокоментуй послідовність приготування, температурний режим. Намалюй або

Рецепт «....»

Інгредієнти:

1....

2....

....

сфотографуй етапи приготування страви. Не забудь про цікаве оформлення!

«БУРУЛЬКА»

(автор Оксана Іваненко, ілюстрації – Людмила Постних)

Передбачення за ілюстрацією

- Розгляньте ілюстрацію.
- Як ви думаєте, про що йтиме мова в тексті, до якого художниця створила такий малюнок?
- Що в ньому реального, а що казкового?
- На вашу думку, це казка чи оповідання? Чому?
- У яку пору року відбувалася подія?
- Що вказує на те, що зображена зима?
- Що відбувається з водою взимку, коли на вулиці мороз?
- Давайте пригадаємо, в яких станах може перебувати вода?
- Відгадайте загадку і дізнаєтеся заголовок казки.

*Росте вона додолю головою,
Росте вона холодною зимою,
А тільки сонечко засяє,
Вона заплаче і зникає.*

- Як ви можете пояснити значення слова бурулька?
- Підберіть синоніми до цього слова. (*Кóпень, ледіця, ледівка, скрапля*)

Аудіокнига

- Послухайте аудіозапис казки «Бурулька» за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=VPY5XhDgHD8>
- Які емоції, почуття ви відчували під час слухання.
- Що вас вразило?
- Що найбільше сподобалося?

Сенкан

- Складіть сенкан до слова «бурулька».
- Наприклад.
Бурулька.
Холодна, прозора.
Росте, падає, плаче.
На даху будинку з'явилася бурулька.
Твердий стан води.

Міркування

- Дізнайтеся, як утворюються бурульки.
- Прочитайте рядки тексту:
«Хлопчик тільки підніс бурульку до рота і хотів її посмоктати, як побачив, що на нього дивляться світлі блакитні очиці, і почув, що бурулька до нього заговорила.
– Ні, ні, ні, хлопчику, не бери мене в рот, не треба! Я розкажу тобі багато цікавого».
- Поміркуйте, чому не можна смоктати бурульки?

Комікс

Робота в групах.

Кожна група отримує один із уривків казки.

Завдання.

- Створіть кілька ілюстрацій у вигляді коміксу до епізодів отриманого уривку.

По закінченню ілюстрації з'єднуються і діти розповідають історію Бурульки.

Інсценізація

Робота в групах.

Кожна група отримує один із уривків казки.

Завдання.

- За допомогою елементів **LEGO System** створіть декорації та моделі дійових осіб казки.
- Інсценізуйте свій уривок.

«ГАРРІ ПОТТЕР І ФІЛОСОФСЬКИЙ КАМІНЬ»

Роман-фантастика

(автор Джоан Роулінг, ілюстрація Джим Кей)

Передбачення

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

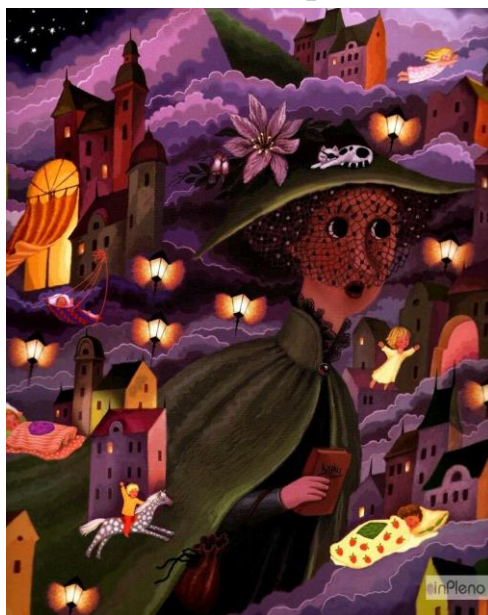
- Як ви думаєте, про що може йти мова в тексті, який ми читатимемо?
- Що вам підказує, що текст має бути фантастикою? (*Речі літають, чортик чаклує.*)
- Що на малюнку є реальним, а що фантастичним?
- Про що б ви якнайшвидше хотіли дізнатися, дивлячись на цю ілюстрацію?

Обговорення назви цього твору і подальшого передбачення змісту тексту та його змістового поля:

- Прочитайте заголовок.
- Як ви можете пояснити значення слова філософія? (*Філософія (грец. філософія – «любов до мудрості») – особлива форма пізнання світу, що вивчає найбільш загальні суттєві характеристики і фундаментальні принципи реальності і пізнання, буття людини, відносин людини і світу.*)
- Які синоніми є в цього слова? (*Вчення, світогляд, (життєва) мудрість, мудрування.*)
- Як ви можете пояснити значення слова камінь? (*Тверда гірська порода чи мінерал у вигляді суцільної маси або окремих шматків.*)
- Які синоніми є в цього слова? (*Велика брила, скеля, круглястий кругляк.*)

- Як ви можете пояснити значення словосполучення «філософський камінь»? (*Легендарний камінь, який може перетворювати будь-який метал в золото*).
- Чи зацікавила вас ця книга?

«ПРО НІЧ, ЯКА БОЯЛАСЯ ТЕМРЯВИ»
(автор Сашко Дерманський, ілюстрація Вікторії Пальчун)
Передбачення за ілюстрацією і заголовком

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

- Як ви думаєте, про що може йти мова в тексті, який ми читатимемо?
- Що вам підказує, що текст має бути казкою? (*Нічна фея – більша за розмірами, ніж будинки, люди навколо, яка мандрує містом вночі, навіює усім сну*).
- Як ви можете пояснити значення слова фея? (*У міфології деяких західноєвропейських народів – істота жіночої статі, доброзичлива, здатна творити чудеса; чарівниця*).
- Про що б ви якнайшвидше хотіли дізнатися, дивлячись на цю ілюстрацію?

Обговорення назви цього твору і подальшого передбачення змісту тексту та його змістового поля:

- Прочитайте заголовок.
- Як ви можете пояснити значення слова «боялися»? (*Відчувати страх перед ким-, чим-небудь.*)
- Які синоніми є в цього слова? (*Побоюватися, страхатися, лякатися.*)

- Що означає слово «ніч»? (*Частина доби від заходу до сходу сонця, з вечора до ранку*).
- Які синоніми є в слова ніч? (*Нічий, козацька мати*).
- Як ви можете пояснити значення словосполучення «боялася темряви»?
- Як ви вважаєте, доросла людина може боятися темряви? (*Деякі дорослі також бояться спати на самоті*).
- Коли це відбувається й що трапляється з людиною? (*За даними досліджень психологів, у таких людей зростає рівень тривожності, прискорюється ритм биття серця, а також підвищується артеріальний тиск вже при думці про те, що має бути сон на самоті*).
- Чи є у вас секрет, як переборювати страх? Поділіться ним.
- Які твори Олександра Дерманського ви читали?
- Прорекламуйте один з них.

Реклама

Робота у групах.

Завдання.

- Створіть рекламу до твору Олександра Дерманського.
- Для цього поміркуйте, кому призначена реклама.
- Коротко повідомте зачин твору.
- Зацікавте читачів продовженням.
- Зберігайте інтригу.
- Проілюструйте.

Буктрейлер

- Створіть відеоролик до твору.
- Повідомте назву твору, автора.
- Зацікавте сюжетом, дійовими особами.

Сенкан

- Побудуйте сенкан до слова «ніч».
- 1. Іменник «ніч».**
 - 2. 2 прикметника.**
 - 3. 3 дієслова.**
 - 4. Фраза з 4-х слів.**
 - 5. Синонім, слово-узагальнення, підсумок.**

Діаманта

Діаманта (діамант) – віршована форма з семи рядків, перша і остання з яких, – поняття з протилежним значенням.

- Побудуйте діаманту до слів «ніч – день»

1-ий рядок - тема (1 іменник – ніч)

2 - ий рядок - означення (2 прикметника)

3-ій рядок - дія (3 дієслова)

4-ий рядок - асоціації (4 іменника)

5-ий рядок - дія (3 дієслова)

6-ий рядок - означення (2 прикметника)

7-ий рядок - тема (1 іменник – день)

Наприклад.

Ніч
Темна, тиха
Заспокоює, колише, релаксує
Час відпочинку, час активності
Працює, діє, поспішає
Світлий, погожий
День

«СТРАШНЕ СТРАХОВИСЬКО»

(автор Лариса Ніцой, ілюстрація – Еліни Елліс)

Передбачення за ілюстрацією

Розгляньте уважно ілюстрацію, поміркуйте та дайте відповіді на запитання:

- Які у вас думки щодо побаченої істоти? Хто це може бути?
- Де вона живе?
- Яке вона за характером? По чому ви це зрозуміли?
- Ця істота може робити погані вчинки?
- Чи можна її назвати страховиськом?
- Якби ви зустріли цю істоту, то злякалися б чи ні?
- Що вказує на те, що це створіння є добрим?
- Чи хотіли б ви дізнатися про це миле створіння?
- Чи може воно мати друзів?
- Яких тварин ви бачите перед собою?
- Ким вони є для цієї істоти?
- Коли відбуватимуться події у творі? Що вам підказало?
- У якому лісі живе істота?
- Які рослини ви впізнали?
- Чи можуть події відбуватися у нашій місцевості? Чому ви так вважаєте?

Передбачення за заголовком

Прочитавши заголовок тексту, можна для дітей запропонувати такі питання:

- Що таке страховисько?
- Які відчуття у вас з'являються, коли ви чуєте це слово?
- Від якого слова утворилося?
- Що ви скажете про ці 2 слова? Який у них корінь?
- Доберіть ще спільнокореневі слова?
- Які антоніми можна дібрати до слова «страшне»?
- Як би ви назвали це створіннячко, дивлячись на ілюстрацію?

Передбачення змісту твору

- Яка пригода сталася?
- Де це відбувалося?
- Чи може страховисько бути охоронцем лісу?
- Як по-іншому можна назвати ту істоту, яка оберігає ліси?
- Як би ви зобразили чарівну істоту – охоронця природи?
- Яким був Лісовуня на початку твору, а яким став у кінці?
- Що вплинуло на таку переміну?
- Чому навчає нас цей твір?

Уривок

(Лариса Ніцой, "Страшне страховисько". URL: <https://cutt.ly/uepPTWsR>)

Навколишніми селами і містечками ширилася чутка: у лісі завелося дивне чудовисько – страшне страховисько!

Про це розповіли в теленовинах і написали в газетах:

«Сенсація! Сенсація! Небачене чудовисько нападає та їсть людей!» Ніхто, правда, не міг сказати, кого воно з'їло, але всі були впевнені: раз у газетах написано, що їсть, – значить, їсть!

– І нікого воно не їсть! – сердився Женьчик.

Друзі сиділи на своїй вулиці. Було в них таке місце, де вони завжди збиралися.

– Ну як же нам бути? – міркували.

– Слухайте! – сказав Ярик. – Я тут подумав... Якщо ліс знову стане чистим і гарним, то й страховисько теж стане гарним і не страшним?!

– А як ліс може стати гарним? – запитав Валерчик.

– А якщо піти й поприбирати?! – запропонувала Марійка й подивилася на хлопців, чи не будуть з неї кепкувати.

– Треба набрати мішків, піти до лісу і все сміття там визбирати! — вигукнув Ярик.

– І ліс буде чистим і красивим! – підхопили Ромчик і Артемко.

– І Лісовуня перестане плакати! – зраділа Марійка.

– Ура-а-а!

– Ми самі не впораємося! – засумнівався Женьчик. – Якщо все лісове сміття скласти разом, ви уявляєте, яка це буде величезна купа? І куди ви її подінете? У мішечки?

І скільки таких мішечків вийде? Що з ними потім робити?

Усі похнюпилися.

– То що, сидіти склавши руки? – мовив Ярик. – Я так не можу! Я хочу допомогти Лісовуні! Мені його шкода!

– І нам! – підхопили друзі. – Треба щось придумати!

Думали, думали... Та нічого не придумувалося.

– Може, мамам і татам про Лісовуню розкажемо? – запитав Артемко.

– Мої не повірять, – відповів Валерчик.

– Мої теж, – зітхнув Женьчик.

– Ходімо до моєї мами, – озвався Ярик. – Вона казки любить, ану ж щось вийде!

Прийшли, розповіли. Сидить Ярикова мама, на дітей дивиться. Замислилася, а тоді й мовить:

– Про Лісовуню не знаю, що вам і сказати, а от ліс прибрати допоможемо!

І пішла до інших тат і мам – просити про допомогу. Ті відразу ж погодилися, кудись стали телефонувати, вантажні машини замовляти, щоб сміття вивезти...

У цей час у телепрограмі розповіли, що в одному лісі коїться лихо. Невідома сила напала на вантажівку, яка привезла биту цеглу. Небачене страховисько мало не розтрощило ту вантажівку. Водій ледве встиг накивати п'ятами.

Тепер він стояв перед камерами телеоператорів, показував на подертій одяг і розповідав, як його мордувало, кусало і рвало на шматки страховисько.

Люди побачили новини — і почалася п'аніка. Про ситуацію доповіли президентові. Той наказав: «Негайно вжити заходи!» Наказ стали виконувати. Підтягли до лісу війська, оточили його танками. Танки наставили свої гарматні дула. Солдати наготували автомати й кулемети.

Президентові доповіли: «І ліс, і страховисько знищити готові!»

– Як знищити?! – розгнівався президент. – Я не казав «знищити»! Я наказував «вжити заходи»!

І вирушив сам на місце події. Під'їхав, аж дивиться – по лісу діти ходять, і їхні тати й мами з ними. А навколо лісу армія стоїть, зброєю налаштувала.

– Відставити зброю! – вигукнув президент і рушив до дітей.

– Ви чого тут? – питає. – Тікайте швидше додому! Страховисько!

– І ніяке це не страховисько! – Ярик з Марійкою відповідають. – Це Лісовуня!

– Ми його знаємо! – підхопили Женьчик і Валерчик, Ромчик і Артемко. – Лісовуня хороший! Ми йому хочемо допомогти! Дозвольте нам до лісу піти!

– Ні! Не дозволю! – відмовив президент. – Дітьми ризикувати не будемо!

І почали діти його просити. А президент їх слухав, погляд його пом'якшав, а тоді каже:

– Ну гаразд, тільки я з вами піду!

Сполошилися тут президентські охоронці:

– Ми не можемо президента самого відпустити! У нас робота така – його охороняти! Ми також ідемо!

Тут і військові вишикувалися:

– У нас така сама робота – усіх від лиха обороняти! Ми теж йдемо! – і зброю свою знову вперед виставили.

– Не треба зброї! – попросили діти й роздали дорослим мішки для сміття.

Відступати нікуди – всі обережно рушили за дітьми у ліс. Ідуть крадькома, озираються, бояться, що зараз страховисько на них вискочить.

Прочесали весь ліс, визбирали все сміття – ніякого чудовиська не зустріли. Вийшли з лісу, аж тут і сміттевози під'їхали, ті, що тати з мамами замовили.

Забрали все сміття з лісу та на спеціальний сміттепереробний завод повезли.

Став президент з дітьми прощатися. Аж тут тріснули гілочки – і вийшло на узлісся...

Очам своїм ніхто не повірив! На узлісся вийшло зелене пухнасте ведмежа! Кожушок з моху, ніжними ялинковими голочками прикрашений. Замість вушок – дубові листочки кумедно стирчать. Очі весело світяться, а за носа – шишка!

Гарнесеньке-е-е-е!

– Що це таке?! – питають тати і мами.

А діти радісно то між собою переглядаються, то на ведмедика зиркають.

– Ти, мабуть, Лісовуня! – здогадалися.

А Лісовуня лагідно всміхається і всім простягає кошика з грибами та ягодами.

– Це що?! Те страховисько, через яке стільки галасу? – здивувався президент.

– Ага! – засміялися діти. І розповіли, як насправді усе було.

Президент повернувся до свого кабінету й видав указ: «У всіх лісах, на річках і озерах смітити заборонено! А хто не послухає – того суворо карати!»

З того часу всі ліси, річки і озера стали чистими. У них живуть щасливі лісовуні. Вони такі ж, як ліс, тому їх мало хто помічає. Лісовуні вдячні людям за чисту природу. Якщо вам у лісі багато грибів чи ягід трапиться, не сумнівайтеся: це для вас лісовуні постаралися. Так Ярик і Марійка, Ромчик і Артемко, Женьчик і Валерчик кажуть. Вони це точно знають, бо зі своїм Лісовунею і досі дружать!

Завдання

1. Перегляньте відео «Очищення лісу» за покликанням:
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=CTxtuoIqImc>
2. Які емоції викликало у вас це відео.
3. Поміркуйте, що з представленого у відео є спільним з подіями у творі.
4. Намалуйте ілюстрації до чарівної пригоди.
5. Об'єднайтеся у групи. Оберіть епізод історії (домовтеся, щоб епізоди не повторювалися). Створіть комікс до поданого уривку.
6. Із підручних матеріалів створіть своє «страшне страховисько».
7. Складіть поради, як берегти природу.

8. Віднайдіть цікаву інформацію щодо сучасних засобів та методів захисту довкілля.
 9. З LEGO створіть незвичайні види техніки для очищення повітря, води, ґрунту.
 10. Складіть сенкан до слова Лісовуня.
 11. Побудуйте діаманту до слів «Страховисько – Лісовуня».
- Наприклад.

Страховисько
 Страшне, жахливе
 Лякає, нападає, страждає
 Лісова істота, зелене ведмежа
 Сміється, радіє, пригощає
 Пухнастий, щасливий
 Лісовуня

Театралізація

- Об'єднайтеся у групи.
- Підготуйте сценарій уривка твору.
- Визначте дійових осіб.
- Розподіліть ролі.
- Продумайте декорації, обладнання.
- Проведіть репетицію.
- Інсценізуйте.

«СІМЕЙКА»
 (автор Сашко Дерманський,
 ілюстрація – Світлани Медведенко)

Передбачення за ілюстрацією

- Як ви вважаєте, ця ілюстрація до казки чи оповідання?
- На вашу думку, про що може йти мова в тексті з такою ілюстрацією?
- Чи можна назвати відносини в родині, зображеній на ілюстрації, дружніми?
- Про що б ви якнайшвидше хотіли дізнатися, дивлячись на цю ілюстрацію?
- Який член родини вам подобається найбільше і чому?
- Як ви гадаєте, які події передували подіям, зображеним на ілюстрації?

Передбачення за заголовком

- Який синонім до слова «сімейка» ви змогли б дібрати?
- Які прислів'я чи приказки про сім'ю ви знаєте?
- Якби ви стали членом родини, що вам хотілося зробити?
- Що ви можете розповісти про родину, розглянувши світлини на стінах?
- На місці кого із зображених на світліні ви хотіли б опинитися? А насправді, де ви знаходитесь?
- Який діалог можна побудувати за ілюстрацією?
- Який темп мелодії можна підібрати до цієї ілюстрації?
- Якби ілюстрація заговорила, які вигуки ви могли б почути?
- Якби ви були ілюстратором, що б ви змінили на малюнку?
- Заповніть бланк «Мій відгук»:

Ім'я та прізвище учня:

Дата:

Мій відгук

Назва й автор
оповідання/книги

КОРОТКИЙ
ЗМІСТ

МЕНЕ ВРАЗИЛО

ТИ ПОРЕКОМЕНДУЄШ ЦЮ
КНИГУ(ЦЕ ОПОВІДАННЯ)
ДРУЗЬМ?

ЯК ЗМІНИВСЯ Б ЗМІСТ,
ЯКБИ АВТОРОМ БУВ/БУЛА
ТИ?

«ЗОЛОТИЙ ПАВУЧОК. РІЗДВЯНА ІСТОРІЯ»
(автор Іван Малкович, художник-ілюстратор Катерина Штанко)

Передбачення за картиною

Розгляньте уважно ілюстрацію, поміркуйте та дайте відповіді на запитання:

- Кого ви бачите на ілюстрації?
- Це родина? Як ви це зрозуміли?
- Хто є членами сім'ї?
- Що сталося у них?
- Це приємна новина?
- Чому діти так радіють?
- Хто, крім них, радий ще?
- Ким є тато діток? Що вам підказало?
- Доберіть споріднені слова до «військовий».
- Як ви гадаєте, дії відбуваються у сьогоднішні чи в минулому? Доведіть це.
- Як гадаєте, коли відбуватимуться події у творі? З чого це зрозуміло?
- Яке свято прийшло в родину?
- Коли українці відзначають Різдво?
- Що вам відомо про це свято?
- Які подарунки отримали діти?
- У що одягнене найменше дитятко?
- Хто такі ангели? Це реальні істоти?
- Що означає «водити козу»?
- Хто такий звіддар?
- Чи можете ви заспівати колядку?

Передбачення за заголовком

Прочитавши заголовок тексту, можна для дітей запропонувати такі питання:

- Які у вас є міркування щодо заголовку?
- До чого тут золотий павучок?
- Яке диво він зробив?
- Як ви гадаєте, чому павучок саме золотий?
- Доберіть спільнокореневі слова до «золотий».
- Доберіть синоніми до слова «павучок».
- Що для вас є дивом?
- З чим асоціюється це слово?
- Чи вірите ви у дива?
- А чи можна зробити самому диво?
- Можливо, у вас вже була така спроба?
- Яку несподіванку ви б замовили павучкові?

Розглянувши ілюстрацію та прочитавши заголовок, можете сказати про що буде мова у тексті?

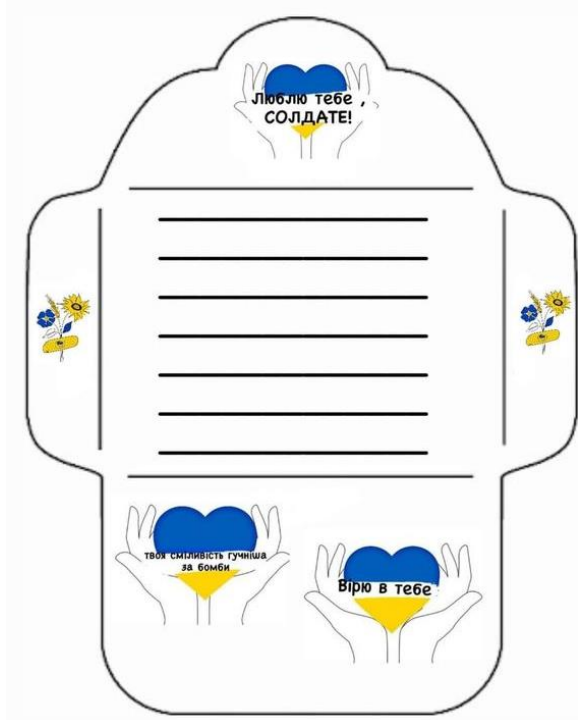
Цей твір дуже підходить для обговорення сьогодні.

Думаю, що кожна дитина попросить у золотого павучка мир, тому можна запропонувати намалювати замовлення незвичайному чарівнику.

Завдання.

Створіть листівку воїнам ЗСУ чи виготовіть оберіг захиснику/захисниці..

Передайте створені вироби волонтерам. Наприклад.

«ЗАСИНАЙ»
(автор Галина Вдовиченко, ілюстрація – Віолетти
Борігард)

Передбачення за ілюстрацією

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

1. Що зображено на малюнку?
2. Назвіть реальні і фантастичні речі, які зображені на малюнку.
3. Які кольори переважають в ілюстрації?
4. Чому художниця обрала такі кольори?
5. Які емоції, почуття у вас викликають ці кольори?
6. Що ви відчуваєте, коли дивитеся на цей малюнок?

Передбачення за заголовком

1. Прочитайте заголовок твору.
2. Про що може йти мова у творі, який ми плануємо прочитати?
3. Чи відповідає кольорова гама та зображення на ілюстрації до назви твору? Чим саме?
4. Якою ви уявили письменницю?
5. Розгляньте світлину письменниці. Чи співпали ваші уявлення із зображенням на фото? Поясніть.
6. Знайдіть короткі відомості про Галину Вдовиченко.
7. Які твори вона написала?

8. Доберіть до слова «засинай» синоніми, антоніми. (*Засинай, лягай спати, антоніми – прокидайся, вставай, годі спати*)
9. Які жанри усної народної творчості можуть бути схожі до твору? (*Колискові пісні*)

Щоденні 5. Слухання

Завдання.

1. Послухайте аудіозапис оповідання «Їде нічною дорогою...» із книги Галини Вдовиченко «Засинай» за покликанням: <https://www.facebook.com/watch/?v=688161792268352>
2. Які почуття, емоції викликало у вас це оповідання?
3. Що вам найбільше сподобалося?
4. Оберіть епізод, який вам найбільше сподобався, намалуйте до нього ілюстрацію.
5. Запишіть назви транспортних засобів, про які іде мова в оповіданні.

«ПРОКИДАЙСЯ»

(автор Галина Вдовиченко, ілюстрація – Віолетти Борігард)

Передбачення за ілюстрацією та заголовком

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

1. Хто зображений на ілюстрації?
2. Що робить дівчинка?
3. Визначте на картинці реальні та фантастичні речі.

4. Прочитайте заголовок твору з яким ми будемо працювати.
5. Як ви гадаєте чи відповідає ілюстрація назві твору? Чому?
6. Чи відповідають кольори ілюстрації назві твору «Прокидайся»? Чому?
7. Як ви гадаєте, про що буде твір Галини Вдовиченко «Прокидайся»?
8. Судячи з ілюстрації твір буде про реальні чи казкові події?
9. Порівняйте твори письменниці «Засинай» і «Прокидайся».
10. Що в них спільного і відмінного?
11. Яке оповідання вам більше сподобалося? Чому?

Реклама.

Перегляньте рекламу книги за покликанням:

<https://www.facebook.com/watch/?v=403874367788876>

- Чим цікава ця книжка? (*«Засинай. Прокидайся» - перша книга-перевертайка (тобто її можна починати читати з обидвох сторін)*)
- Яке видавництво надрукувало цю книгу? (*«Видавництва Старого Лева»*)
- У чому оригінальність книги? (*Оригінальність видання ще у тому, що два оповідання допомагають діткам заснути, а ще два – прокинутися.*)

Письменниця Галина Вдовиченко розповіла, що історію про машинки їй довелося придумати, щоби налаштувати на відпочинок дуже активного хлопчика. Тобто ефективність історії перевірено!

**«СЮ, ПОСІВАЮ»
(ОПОВІДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ)
(автор Андрій М'ястківський, художник Олександр
Охупкін)**

Передбачення за ілюстрацією

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

1. Як ви думаєте, про що може йти мова в тексті, який ми читатимемо?
2. Які елементи малюнку вам підказують, що цей текст – оповідання?
3. Який український звичай, на вашу думку, зображено на даній ілюстрації?
4. Які ви знаєте зимові обрядові пісні?

Передбачення за заголовком

Прочитайте заголовок.

1. Чи відповідає ілюстрація назві оповідання?
2. Чи є спільнокореневими слова у заголовку тексту? Доведи.
3. Утвори від слова «сію» інші часові форми.

Робота над текстом

Завдання.

- Прочитайте текст.
- Поділіться враженнями від прочитаного.
- Визначте дійових осіб.
- Об'єднайтеся в групи. Розподіліть ролі.
- Підготуйтеся до інсценізації.
- Створіть власні ілюстрації до оповідання.
- Які колядки, щедрівки ви знаєте? Прорекламуйте (проспівайте).

СІЮ, ПОСІВАЮ

Щовечора перед Новим роком дідусь Демид навчав Андрійка щедрувати:

- Щедрий вечір, хато-світлице,
Сійся-родися, житечку, пшенице!..

Андрійко співав разом з дідусем та уявляв, як він прийде із дзвіночком до дядька Івана, потім до дядька Юхима і сам лунко, як дзвіночок, щедруватиме. А йому за це дякуватимуть, пригощаючи цукерками, горіхами. Він ще й посіватиме з правої руки:

– Сію, вію, посіваю,

З Новим роком вас вітаю!

– Все це дуже давнє, – зауважила мама.

– Хто давнє забуває, той теперішнього не знає, – сказав дідусь.

– Жито, пшениця теж давні, а щороку нові родять, – додав тато.

І Андрійко тішився, що скоро піде щедрувати.

«ДОБРЕ ВДОМА»
(ОПОВІДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ)
(автор Зоряна Живка)

Передбачення за ілюстраціями і заголовком

(Ілюстрація: <https://naurok.com.ua/prezedent-uroku-zoryana-zhivka-dobre-vdoma-140030.html>)

Розгляньте ілюстрації і поміркуйте:

- Як ви думаєте, про що може йти мова в тексті, який ми читатимемо?
- Які елементи малюнку вам підказують, що це наша планета?
- Про що б ви хотіли дізнатися, дивлячись на цю ілюстрації?
- Яким словом можна об'єднати усі зображення? (Дім)

Прочитайте заголовок.

- Прочитайте заголовок.
- Чи відповідає ілюстрація назві оповідання?
- Якою частиною мови виражений заголовок?
- Утворіть прикметник та іменник до слова «добре»?

Щоденні 5. Слухання

- Послухайте аудіозапис оповідання «Добре вдома» за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=u-WBIRxqokI>
- Казку озвучила постійна волонтерка проекту «Книги, що говорять» Поліна Ганноцька. Звукорежисер – Vadim Glotov; музичне оформлення – звукорежисер студії «Музвар» (Київ) Юрій Гриценко; відеомонтування – Вадим Каменчук.
- Про що іде мова в оповіданні?
- Що вас вразило?
- Які емоції, почуття ви відчували?
- Яка головна думка оповідання?
- Заповніть таблицю. Напишіть перше речення, з якого починається кожна частина тексту:

Зачин	
Основна частина	
Кінцівка	

- Запишіть у таблиці, який у кого дім (за прослуханим текстом)

Пташки	
Звірі	
Риби	
Бджоли	
Мурахи	
Равлик	
Книжки	
Зорі	
Люди	
Сміття	

- Перевірте правильність виконання завдання, прочитавши текст.

ДОБРЕ ВДОМА

Пташки живуть у гніздах.

Звірі – у норах.

Риби – у річці чи в морі.

Бджоли – у вулику.

Мурахи – в мурашнику.

А равлик навіть носить свою хатку зі собою!

Книжкї мешкають у книгарнях, у бібліотеках, на книжкових полицях осель.
Зорі – на небі.

Люди – в будинках.

А сміття живе на смітниках і в сміттярках. Це його оселя, і воно її дуже любить. Йому там затишно й зручно. Тому сміття дуже засмучується, коли люди необачно кидають його там, де заманеться. Тоді воно стає вуличним сміттям.

Сміттям-безхатьком. День і ніч воно зажурено вештається містом або вздовж сільської дороги. І навіть – страшно подумати! – лісом.

Блукає, скиглить-шелестить, кидається під ноги перехожим, ніби прибудний пес. І тихенько просить: «Допоможіть мені дістатися до рідного смітника!»

Але люди його чомусь не чують... Байдуже минають, інколи ще й невдоволено нарікаючи: «Скільки бруду розвелось! Яке в нас засмічене місто!»

А нещасне сміття тиняється хідниками та клумбами, парками і дитячими майданчиками, солодко мріючи про затишну сміттярку...

Завдання.

- Як допомогти сміттю-безхатьку?
- Які казкові елементи є в оповіданні?
- Чому вчить нас це оповідання?
- Як ви допомагаєте бути місту (селу) чистим, незасміченим?
- Створіть ілюстрації до оповідання. Прокоментуйте зображене.

АРТЕМКОВІ ДРУЗИ (автор Юля Смаль)

Передбачення за ілюстрацією і заголовком

(Ілюстрація: <https://vseosvita.ua/test/iu-smal-artemkovi-druzi-972558.html>)

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

- Як ви думаєте, про що може йти мова в тексті, який ми читатимемо?
- Яка пора року, зображена на малюнку?
- Які елементи малюнку вам підказують, яка це пора року?
- Які емоції відчувають діти?
- Про що вони можуть говорити?
- Як ви вважаєте, чи можна героїв малюнку назвати друзями? Поясніть свою думку.

Прочитайте заголовок.

- Чи відповідає ілюстрація назві тексту?
- Чому ім'я написано з великої літери?
- Хто, на вашу думку, Артемко?
- Доберіть прикметники, які б описали хлопчика, зображеного на малюнку?
- Доберіть прикметники, які б описали дівчинку, зображену на малюнку?
- Доберіть синоніми до слова «друг». Визначте, якими частинами мови вони представлені.
- Доберіть спільнокореневі слова до слова «друзі».

Робота над текстом.

- Прослухайте аудіозапис оповідання «Артемкові друзі» за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=wIFYJMFmmtw>
- Чи справдилися ваші передбачення?
- Які враження від прослуханого?
- Які емоції, почуття відчували?
- Хто такий Артемко?
- Доберіть спільнокореневі слова до слова «павучок».
- Що реального і що вигаданого в цій історії?
- Яка головна думка твору?
- Доберіть прислів'я, які б відповідали змісту твору.

Опрацювання тексту.

АРТЕМКОВІ ДРУЗИ

Настала золота осінь. Марійка та Василько бігали алеями міського парку і збирали різнобарвні листочки — червоні, жовті, коричневі, з зеленими прожилками. Вони всі були такі різні і такі гарні, що хотілося набрати якнайбільше. Мама просила назбирати таких листочків, аби потім їх скласти до товстої книжки, а взимку робити аплікації.

Маленький павучок Артемко сумно дивився на діток, сидячи на жовтому кленовому листку. Йому нема з ким от так гратися, бо ні братика, ні сестрички у Артемка немає. А скоро настане зима — усі павуки, які не знайшли собі оселю на зиму муситимуть влягатися спати в затишних місцях. Хтось сплете собі хатку на сухій бадилині в полі, хтось вчепить теплий, пухнастий дім до кущика, а хтось заховається під кору. Зима довга, кажуть, спати цілу зиму сумно. Артемкові аж сльози на очі навернулися. Він нещодавно народився, а тепер от йому треба лягати спати. Він же ще нічого не бачив! Нічогісінько!

Артемко, задивляючись на дітей, так захопився, що забув міцно триматися. Але хіба йому це допомогло б? Листок відірвався і повільно похитуючись полетів на землю.

– Дивись! Дивись, який гарний листочок летить! — гукнула Василька Марійка.

– Давай його зловимо, поки він не впав! — і діти, витягнувши руки почали підстрибувати, щоб піймати листочок.

Артемко перелякався: чи не заповідють ці діти йому лиха? Марійчина ручка ухопила листочок.

– А-а-а! — злякалась дівчинка. — Тут павук!

– Та він же маленький, глянь який! Це ж павучатко! — заспокоїв Василько.

– А й справді, крихітний. Дивись, як він уважно на нас дивиться!

Павучкові так цікаво було подивитися на дітей зблизька, що він і забув за свій страх. Дівчинка з гарненькими синіми очима і довгими руськими кісками, така гарненька. От би вона захотіла з ним дружити! І хлопчик, він ще не бачив таких дітей! Чесно кажучи, він ще, взагалі, так близько не бачив жодної дитини, але цей хлопчик точно стане його другом.

– Я Артемко! — голосно гукнув павучок, щоб його почули. Марійка почула лише слабенький писк. Вона відповіла йому дуже тихенько, щоб не оглушити нового знайомого, та павучкові, все одно, здалося, що почалася буря. — Я Марійка, дуже приємно. Я й не знала, що павучки розмовляють!

– А я не знав, що діти розмовляють! — не менш здивовано відповів павучок.

– Будеш з нами дружити? — запитав Василько. Він дуже любив товаришувати з усіма на світі. — Ми поселимо тебе в банку в себе дома і годуватимемо цілу зиму!

– Зимую? Ви хочете запросити мене до себе на зиму? Ура! — зрадів павучок, що вже думав шукати собі місце для домівки.

– То як, йдемо до нас?

– Йдемо!

Діти вже назбирали достатньо листків. Листочка з Артемком несла Марійка. Вона вже уявляла, як взимку вони з Васильком ліпитимуть аплікації з

осінніх дарунків, а маленький Артемко дивитиметься на їхню роботу. А Артемко тихенько всміхався: які ж гарні ці діти! Як йому пощастило опинитися на тому листку – тепер у нього є дім на цілу зиму!

Завдання.

- Оберіть одне із зображень, яке вам найбільше сподобалося та опишіть павучка.

- Визначте дійових осіб твору.
- Підготуйтеся до інсценізації розмови дітей та павучка.
- Намалуйте свій малюнок до казки-оповідання «Артемкові друзі».

«ГАРМИДЕР У ШКОЛЬ» Повість (автор Джеремі Стронг)

Розгляньте ілюстрацію і поміркуйте:

- Про що буде йти мова в тексті?

- Кого та що ви бачите на малюнку?
- Про що б ви якнайшвидше хотіли дізнатися, дивлячись на цю ілюстрацію?
- Прочитайте заголовок.
- Як ви можете пояснити значення слова «гармидер»? (*Гармидер – відсутність або порушення ладу; безладдя, розгардіяш.*)
- Доберіть синонім до цього слова. (*Безлад*)
- Якою б ви хотіли бачити свою школу?

Обери позицію

- Розкидати паперові літачки по школі – це весело!
- Досліджувати принцип польоту паперового літака – це цікаво!
- Швидко прибрати розкидані літачки – весела гра змагання!
- Забруднити школу тістом – це прикольно і незвично!
- Навчитися пекти пиріг в команді – це весело, смачно і корисно!

Кошик думок

Учні отримують стікери, на яких потрібно запропонувати тему для написання репортажу про шкільне життя. Свої папірці вони кріплять на дошку під відповідною назвою. За бажанням, вони можуть коротко переказувати сюжет повідомлення. Після того, як усі охочі висловилися, учні разом з учителем добирають найвдаліші теми. Це можуть бути: вечори тематичні, досягнення учнів у позакласній роботі, цікаві випадки, проблеми зі сміттям, великі витрати води, екологія, свята, конкурси, роздуми про стосунки, розповідь про батьків тощо. Охочі пишуть на вибрані теми репортажі, які можна розмістити в класній або шкільній газеті.

Учитель/учителька запитує:

- Чи знаєте ви, що таке репортаж?

Репортаж – це ще один газетний жанр, заснований на фактах, який може містити й власні погляди автора на речі, про які він оповідає. На відміну від новини, репортаж потребує більш творчого, майже літературного стилю, з суб'єктивними елементами та оцінками. За розміром він, зазвичай, більший,

аніж новина, тож багато видань розміщують репортажі в суботи та неділі, коли читачі мають більше часу для читання.

Структура репортажу

✓ **Заголовок.** Вам вже відомі основні вимоги: він має бути цікавим і повинен «привабити» читача.

✓ **Преамбула / «лід».** Має бути короткою і розповісти насамперед, де ви перебували перед тим, як занурилися в дію.

✓ **Основна частина.** Ця частина має викликати в читача відчуття присутності, він має дістати можливість немов «побачити» людей та історії вашими очима. Описуйте свої враження, дії, запахи, відчуття. Будь-яке враження наближує ефект присутності вашого читача.

Картка 1

Отже, з чого розпочати репортаж? Звісно, насамперед із задуму. Переконайтеся, що подія, яку доведеться висвітлювати, варта відповідного ракурсу. Важливо, щоб вони склалися з багатьох неповторних фрагментів, «етапів», а ви «озброїлися» цікавими та промовистими фактами, ретельно все занотовували, узяли достатню кількість коментарів та вражень.

Зібравши фактаж – пишійть репортаж!

Матеріал починайте нестандартно, вибирайте кут подачі та поступово розгортайте думку, реалізуючи основну ідею.

Придумайте влучну назву до публікації. У разі потреби, додайте підзаголовок. Доречно використати інтригуючий (цікавий) заголовок, а підзаголовок – інформаційний. Або навпаки. Таким способом і зацікавите читача, і зорієнтуєте його стосовно теми розмови.

Пам'ятайте: будь-яка організована подія – результат чиеїсь праці – ваших учителів, батьків, однокласників-друзів тощо. Це потрібно передати, переживаючи, через відповідне відтворення того, що відбувається або відбулося. Також постійно стежте за темпом мовлення. Краще, щоб переважали короткі речення.

Картка 2

Стежте за своєю мовою!

Репортажна оповідь повинна постати одночасно і насиченою, і динамічною, і «каскадною».

Щодо останнього, то слід активно використовувати й чергувати між собою монологи, діалоги, ліричні відступи, описи, свідчення, історичні вкраплення. Головне – передати відповідними фарбами те, що ви особисто побачили на місці події. Емоційне сприйняття органічно переплітайте з логікою

викладу. Діліться із читачем враженнями правдиво, переконливо, водночас повідомляйте про щось нове, унікальне, по-особливому варте уваги.

Уникайте канцелярської мови («нещодавно відбулося», «активно працюють», «яскравий захід»), пишіть коротко (замість «дуже цікавий» – «цікавий»; замість «вони вирішили прогулятися й пройшлися містом» – «вони прогулялися містом»), зрозуміло, якомога простіше (замість «позитивно» – «добре», «схвально»; замість «продуктивний» – «плідний»), уникайте повторень (замість «але» – «проте», «однак»; замість «мабуть» – «певно», «очевидно»), використовуйте асоціативне мислення, конкретні факти, уникайте нагромодження статистики, абревіатур.

Картка 3

Редагуйте та оформлюйте!

Перед тим, як оприлюднювати матеріал, покажіть своєму вчителю, другові. У разі суттєвих зауважень не бійтеся доопрацювати. Навіть якщо доведеться це зробити декілька разів. Редагуйте до «блиску!»

Репортаж виграє й у тому разі, коли належно його оформите в газеті, журналі чи інтернет виданні. Особливо доречні світлини. Їх щонайменше має бути три. До того ж фотографії не повинні дублювати текст, а органічно доповнювати його новою інформацією, яку важко передати словами. Необхідно, щоб знімки передавали настрій, рух, не були «паспортного» зразка, однотипними (скажімо, на всіх трьох ілюстраціях одні учні, хоч були на заході й батьки та вчителі; або ж усі тільки декламують вірші, хоч хтось співав, танцював чи представив фрагмент вистави).

Не забувайте: муки творчості завжди принесуть радість від довершеності матеріалу, забезпечать хороші відгуки. Читайте репортажі досвідчених журналістів, пишіть самі – й у вас вийде!

Вправа «Репортаж з місця події»

Мета: розвиток мовлення, розуміння медіа-середовища, вивчення основ жанру репортажу.

Хід вправи

Учитель розповідає учням про те, що сьогодні вони стануть представниками медіа – журналістами, які створюють свій власний репортаж. Далі учні обговорюють, що таке репортаж та які його основні елементи.

учитель пояснює, що репортаж – це інформаційний матеріал, який розповідає про події, факти та враження.

Кожен учень вибирає тему для свого репортажу. Наприклад, це може бути подія у школі, цікавий урок, випадок під час перерви тощо. Далі учні

описують події, дотримуючись основних жанрових характеристик. Вони мають, якщо це можливо, включити в текст факти, враження та інтерв'ю.

Учні готують свої репортажі для презентації. Вони можуть використовувати ілюстрації, фотографії чи малюнки для демонстрації своєї інформації. Кожен учень презентує свій репортаж перед класом.

Після презентацій інші учні можуть ставити питання або висловлювати свої враження.

Очікувані результати. Дана вправа не лише сприяє розвитку мовлення та літературних навичок, але й вчить учнів аналізувати події та висловлювати свої думки в медіа-форматі.

«ФАРБОВАНИЙ ЛИС»

(автор Іван Франко)

1. Ознайомлення із життєвим та творчим шляхом І. Я.

Франка.

- Прочитай інформацію про Івана Франка.
- Коли й де народився Іван Франко.
- З якого роду походив Іван Франко?
- Яке батькове рішення вплинуло на долю сина?
- Знайди в довідці слова про значення творчості Івана Франка у світовій культурі.
- Скільки років невтомно працював митець?

2. Перегляд відео про письменника за покликанням:

<https://www.youtube.com/watch?v=9PfXLB1CPzQ>

- Перегляньте відеофрагмент про письменника.
- Що з переглянутого вразило вас найбільше?
- Якими словами ви схарактеризуєте письменника?
- На яку нагороду заслуговувала плідна праця Івана Франка?
- Іван Франко написав багато поетичних творів. Чи знаєте ви вірші Івана Франка?

3. Перегляд буктрейлера за збіркою Івана Франка «Коли ще звірі говорили» за покликанням: <https://svitdovkola.org/metodic/um4/tema9/media3>

- Перегляньте буктрейлер. Які казки Івана Франка ввійшли до збірки «Коли ще звірі говорили»?
- Які з цих казок ви читали?
- Хто дійові особи казок Івана Франка?

4. Опрацювання уривка казки Івана Франка «Фарбований Лис».

- Що ви знаєте про героя казки Івана Франка, представленого на малюнку?

Ілюстрація: <https://dovidka.biz.ua/farbovaniy-lys-audiokazka-ivan-franko/>

Прочитайте уривок казки Івана Франка «Фарбований Лис» або прослухайте за покликанням: <https://dovidka.biz.ua/farbovaniy-lys-audiokazka-ivan-franko/>

- Знайдіть та прочитайте в уривку відповіді на запитання.

- ✓ Чому Лис Микита прибіг до лісу з протилежного боку?
- ✓ Що налякало Микиту вранці?
- ✓ Чому фарба не змивалася у воді?
- ✓ Як Вовчик-братик відреагував на дивного звіра?
- ✓ Знайдіть та прочитайте у тексті опис фарбованого Лиса.

5. Перегляд фрагмента мультфільму «Фарбований Лис» за покликанням:

<https://www.youtube.com/watch?v=IGZYO-KUv3A>

- Перегляньте фрагмент мультфільму.
- Знайдіть в тексті речення про переглянуте.
- Порівняйте опис Лиса Микити у тексті казки та в мультфільмі.
- Поміркуйте, чому Лис потрапив у халепу.
- «Озвучте» мультфільм.

6. Робота в групах. Створення афіші до казки.

- Створіть афішу до казки «Фарбований Лис».
- Що слід розмістити на афіші, щоб привернути увагу?
- Придумайте й напишіть влучну фразу для неї.

Казка Івана Франка «Фарбований Лис» вивчається декілька уроків поспіль. Тому дані завдання можна виконувати на різних уроках, щоб не обтяжувати дітей переглядом відео.

ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА. ПЕРІОДИЧНІ ДРУКОВАНІ ВИДАННЯ (ЖУРНАЛ, ГАЗЕТА)

1. Робота з виставкою журналів, газет.

- Погляньте на виставку та назвіть журнали представлені на ній.
- Назвіть газети, які є на виставці.
- Чи всі газети та журнали нашої виставки адресовані дітям?
- Як про це дізнатися?
- Які з представлених журналів, газет призначені для дорослих?
- Хто з вас представив журнал чи газету на виставку?
- Як потрапив цей журнал до ваших рук?
- Чи можуть журнали та газети стати помічниками на уроках у школі? Чим саме?

2. Словникова робота.

- Щоб зрозуміти все, про що йтиме мова потрібно розуміти значення таких слів та словосполучень:

Періодичні видання – це газети, тижневики, журнали, наукові записки, частини літературно-художніх збірників.

Журнал – це періодичне друковане видання у вигляді книжки

Газета – періодичне, переважно щоденне друковане на великих аркушах паперу видання, яке містить матеріали про поточні події життя.

Журналіст – професіональний літературний працівник газет, журналів, радіо, телебачення.

Редакція – це колектив, що здійснює підготовку видання до друку, а також підготовку передач для радіо та телебачення.

Редактор – людина, яка готує видання.

Тираж (наклад) – кількість примірників друкованого видання.

Рубрика – розділ у газеті чи журналі.

Число журналу – черговий календарний номер видання.

3. Віртуальне знайомство із періодичними дитячими виданнями.

- Про які цікаві журнали ви ще дізналися?
- Який із журналів ви хотіли б прочитати? Чому?

Перегляд відео «Пізнавай та дивуйся». Електронний путівник по дитячих журналах України. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iLU1vckkr18>

- Які журнали були представлені у відео?
- Які вас зацікавили?

4. Вправа «Дослідники» (групова робота).

Учні об'єднуються у групи. Кожна група отримує друкований дитячий журнал або газету (можливо «Джміль», «Барвінок», «Пізнайко», «Казковий вечір», «Соняшник», «Вулик» тощо). Протягом 3-4 хвилин діти розглядають журнал і знаходять відповіді на питання:

- ✓ Тип видання.
- ✓ Назва журналу/газети, його номер, рік видання.
- ✓ Хто і де видає журнал/газету?
- ✓ Кому адресований журнал/газета?
- ✓ Які рубрики містить журнал/газета?
- ✓ Презентуйте однокласникам одну з рубрик.

Групи презентують своє періодичне видання за цими питаннями.

5. Творче завдання.

- Подумайте, якби у вас була можливість дати назву журналу чи газеті, то якою б вона була.

Діти презентують свої назви.

Дослідження «ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ»

- Розгляньте обкладинку та розкажіть про журнал за схемою.

- Яка назва журналу?
- Кому цей журнал призначений: дорослим чи дітям?
- Як про це зазначено на обкладинці?
- Як тема представленого номера журналу?
- Чи хотіли б ви ознайомитися з журналом? Чому?
- Як ви гадаєте, чому видавці журналу обрали саме таку тему?
- Які рубрики представлені в журналі?
- Яка для вас є найцікавішою?
- Що ви знаєте про собак?
- Які породи цих тварин вам відомі?
- Хто з вас має вдома такого улюбленця? Чим він особливий?

Читання з позначками + ! ?

- Звідки взяли собаки? Колись дуже давно первісні люди взяли вовчат і виростили їх домашніх умовах. Тобто прапрадід усіх собак був звичайний дикий вовк.
- Найменшою породою собак у світі є чихуахуа з Мексики. При зрості 10 сантиметрів ці песики важать менше кілограма.
- Найбільшою породою собак у світі є англійський мастиф. Собаки цієї старовинної породи мають зріст майже один метр і вагу більше ста кілограмів.
- А чи знаєте ви, що собаки розуміють понад 250 слів людською мовою? Це так і є, а ще вони вміють рахувати до п'яти.

- Знайдіть слова. Запишіть породи собак в алфавітному порядку.

Ф	П	С	Р	Г	П	Р	О	І	У	І	Г
П	М	В	И	С	Ц	Ю	Р	В	Ч	У	Р
Х	Б	Є	М	Ж	І	Ї	Д	М	Й	Д	О
Ш	Щ	Є	Щ	Ї	Щ	Ц	Й	Т	Й	С	Т
Б	У	Л	Ь	Д	О	Г	Ц	І	Я	П	В
Д	А	Л	М	А	Т	И	Н	Д	І	У	Е
Ї	Й	Я	П	Ц	П	Щ	В	К	Х	Д	Й
Г	Ж	Х	А	Н	С	Б	Л	Е	А	Е	Л
Ь	Ц	Е	Й	Щ	В	Х	Ї	К	С	Л	Е
Є	М	Т	И	М	Р	Б	І	У	К	Ь	Р
Д	Т	Т	А	К	С	А	Х	И	І	У	Ї
О	Н	У	У	А	Р	Ч	Ї	Х	Е	К	У

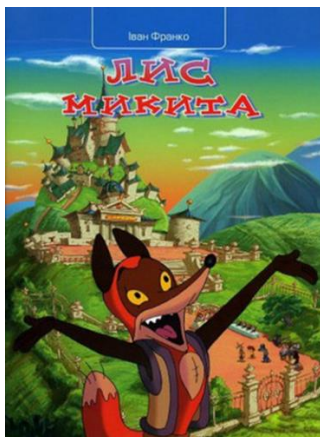

**Робота в групі.
Продовжте історію.**

Жив собі у самому серці України, маленький песик Джек, який, на жаль, не мав господарів. Він дуже страждав від цього і вважав, що він якийсь не такий, якщо у нього немає господаря, який би любив його та піклувався. Він спав під кущем, харчувався зі смітника в парку. І невідомо скільки б це тривало, поки одного дня...

ДОСЛІДЖЕННЯ МУЛЬТФІЛЬМІВ

МУЛЬФІЛЬМ «ЛИС МИКИТА»

- Назвіть персонажів мультфільму.
- Які події відбувалися в мультфільмі?
- Коротко, за допомогою прикметників, дайте їм характеристику героям мультфільму.

- Як ви ставитеся до вчинків головного героя?
- Як музичний супровід впливає на перегляд?

Творче завдання:

- Намалуйте персонажа, який сподобався, з різними емоціями.

МУЛЬТФІЛЬМ «ЧАРІВНИЙ ГОРОХ»

- Хто герої?
- Чого вони хочуть?
- Що сталося у фільмі?
- Яка головна ідея відеоролика?
- Яка музика супроводжує м/ф?

Піраміда.

Ім'я головного героя.

Два слова, що описують героя.

Три слова, що описують місце події.

Чотири слова, що описують проблему.

П'ять слів, що описують подію, яка відбувається з героєм упродовж сюжету.

Шість слів, що описують подію, яка відбувається задля розв'язання проблеми.

Сім слів, що описують розв'язання проблеми.

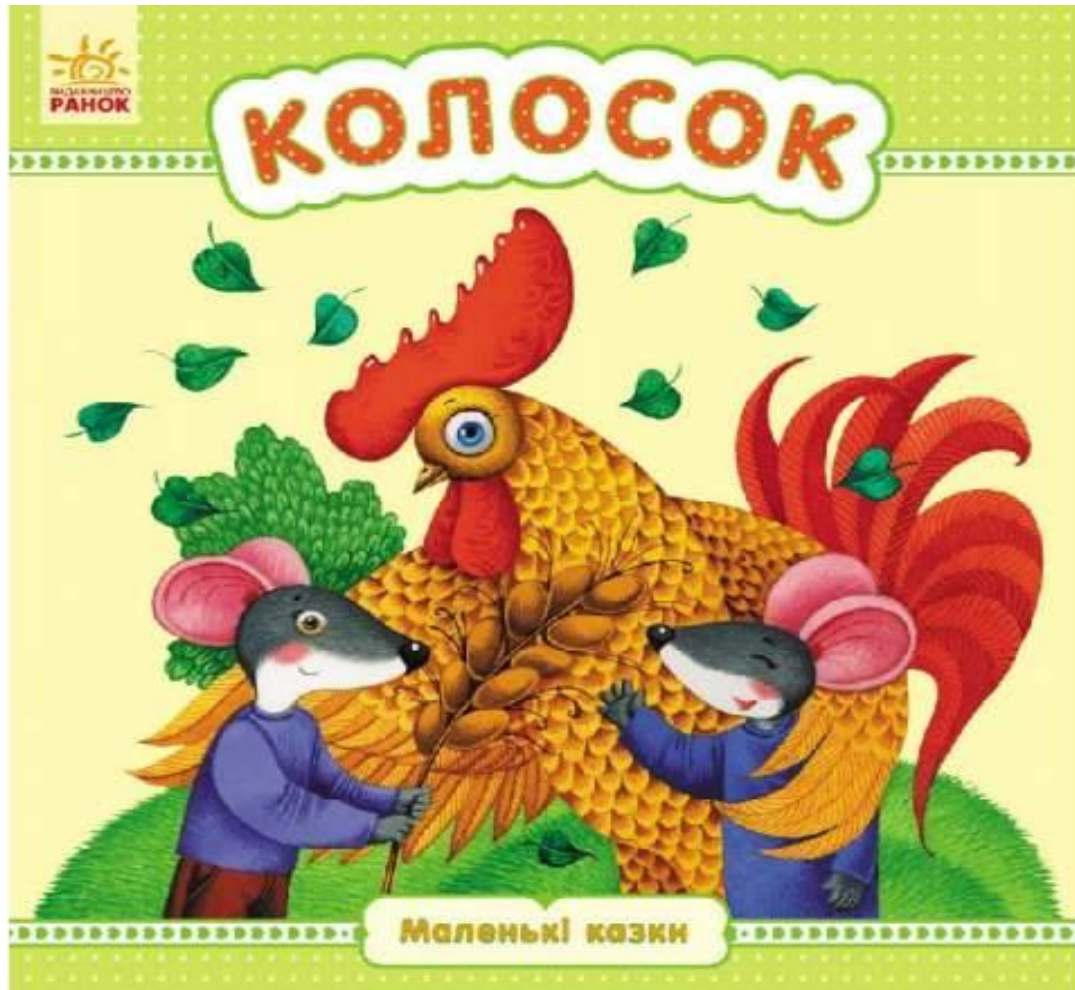
МУЛЬТФІЛЬМ «УКРАДЕНИЙ МІСЯЦЬ. КУМ»

- Хто герої?
- Чого вони хочуть?

- Що сталося у фільмі?
- Яка головна ідея відеоролика?

КНИГА і МУЛЬТФІЛЬМ «КОЛОСОК»

- Яку казку ми прочитали?
- До яких казок вона належить? (*Українських народних*)
- У якому вигляді її подано у книжці? (*У текстовому*)
- Хто головні герої казки? (*Півник і мишенята*)
- Яка головна думка цієї казки? (*Потрібно бути працьовитим, не лінуватися*)
- А зараз пропоную переглянути мультфільм «Колосок» за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=tSP1hycUZVs&t=306s>. Будьте уважними і спостережливими.
- Що це за медіаповідомлення?
- Як воно привернуло вашу увагу?
- Якими органами ви сприймали це медіаповідомлення?
- Чи змінилося ваше ставлення до півника, мишенят?

- Пропоную попрацювати в групах, знайти спільне і відмінне в казці і мультфільмі.

Діти працюють на аркуші паперу у зручній для себе формі.

ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА. АУДІОКНИГА

Аудіокниги для дітей корисно використовувати для слухання (ротаційна модель «Щоденні 5»). Після завершення «Слухання» учні/учениці виконують завдань, які спрямовані на перевірку прослуханого. Під час «Слухання» діти навчаються сприймати інформацію, обмінюватися думками щодо прослуханого твору, аналізувати та оцінювати почуте тощо.

1. Знайомство з аудіокнигами.

Можна звернутися за посиланнями:

<https://www.svitkazok.in.ua/>

<https://derevo-kazok.org/audio-tales/>

2. Слухання аудіоказки (за вибором вчителя або учнів).

3. Інтерактивна бесіда:

- Чи сподобалося вам звучання казки?
- Скільки осіб озвучило казку?
- Скільки дійових осіб у цій казці?
- Який у них настрій, яка вдача? Як ви це зрозуміли?
- За допомогою чого можна передати настрій, вдачу дійових осіб, атмосферу аудіотвору?
- Що ви ще почули в аудіозаписі, крім голосу читця?
- Для чого, на вашу думку, використовують музику?
- Що іще могло б доповнити аудіокнигу? (*Спів пташок, звуки моря, шелест вітру, звуки транспорту, тощо*).
- Чи хотіли б ви прочитати і записати казку так, щоб її із задоволенням слухав кожен?
- Чи цікаво було б слухати казку, прочитану в особах?
- А якщо вам не все сподобається у першому запису, як будете діяти?

4. План підготовки створення аудіокниги.

1. Оберіть улюблені твори.
2. Визначте, які твори буде читати один читець, а які можна прочитати в особах.
3. Об'єднайтеся в групи, розподіліть ролі, потренуйтеся у виразності читання.

4. Запишіть читання твору на диктофон.
5. Прослухайте, обговоріть аудіозаписи, при потребі удоскональте їх.
6. Прослухайте удосконалені аудіозаписи.
7. Оформіть аудіокнигу.

ДОСЛІДЖУЄМО ФОТО

Завдання 1.

- Що зображено на фото?
- Що робить птах?
- Коли на Вашу думку і де відбувалася подія, зображена на фото? Власну думку обґрунтуйте.
- Що фотографував автор?
- Що вдалося передати автору фото?
- Це постановочне фото?
- Що робить фото привабливим?

Завдання 2.

- Яке зображення нереалістичне?
- Що ви можете про нього сказати, як його створили?
- Яке фото зроблено фотографом?
- Чи постановочне воно? Чому ви так вирішили?

Завдання 3.

- Сфотографуйтеся разом з своїми батьками.

- Розкажіть щось смішне, а потім знову сфотографуйтеся разом з батьками.
- Перегляньте фото.
- Чи вплинули емоції на **композицію фотографії?**

Завдання 4.

- Зробіть 5-10 фотографій природи.
- Зробіть селфі зі своїм улюбленцем.

Завдання 5.

- Зробіть селфі перед початком уроку!
- Зробіть селфі в кінці уроку!
- Порівняйте фото.
- Що ви можете сказати про обидві світлини?
- Які емоції у вас переважають на першому фото?
- Що вплинуло на композицію фотографії після уроку?

ДОСЛІДЖУЄМО МАЛЮНОК

Завдання 1.

Вправа «Вхід у малюнок».

- Уявіть, що ви «увійшли» в малюнок. Де ви знаходитесь?
- Що ви бачите на передньому плані? На задньому?
- Де б ви знаходилися?
- Що вас зацікавило?
- Що ви чуєте?
- Що відчуваєте?
- Які емоції, почуття охопили вас?
- Який у вас настрій?

- Яка пора року?
- Які ознаки весни ви тут побачили?
- Опишіть небо. Які кольори переважають?
- Яких тварин ви бачите? Опишіть їх.
- Які рослини ви бачите на малюнку? Опишіть їх.
- Чим займаються діти біля вас?
- Подумайте, про що можуть розмовляти діти. Складіть діалог та розіграйте його в класі.

Завдання 2.

- З яким твором (віршом) у вас асоціюються дані зображення?
- Хто автор твору?
- Знайдіть і прочитайте вірш.
- Уявіть, що ви – художники-ілюстратори. Поміркуйте, які малюнки варто намалювати до вірша, щоб передати його зміст.
- Об'єднайтеся у групи. Намалюйте ілюстрації до вірша.

Завдання 3.

- До якої казки зроблена ця ілюстрація?
- Кого не вистачає на малюнку?
- Як ти вважаєш, чи всі герої казки докладали зусилля, щоб витягнути ріпку?

- Як виростити ріпку?

	Посіяти насіння.
	Доглядати, поливати.
	Споживати.

Завдання 4

- Розкажіть казку за зображеннями, відновивши їх послідовність.
- Який етап казки пропущено?
- Оберіть продукти, з яких можна спекти Колобка?

- Що, на Вашу думку, можна додати до рецепта?

ДОСЛІДЖЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

- Спробуйте згенерувати своє зображення за описом!
- Це дуже цікаво і просто! Скористайтеся QR-кодом чи перейдіть за покликанням: <https://www.fotor.com/images/create>

- Чи впоралися сучасні технології з вашим запитом?
- Чи реалістичні зображення?

ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА. АФІША

Афіша — рекламне або довідкове аркушеве видання з інформацією щодо певного культурного заходу (події), призначене для розклеювання.

Вправа «Мені недостатньо інформації про...».

Після обговорення, що таке афіша, де її використовують та яка інформація має бути вказана на ній, вчитель пропонує подивитися на подані нижче афіші з кінотеатру. Дітям потрібно проаналізувати, якої саме інформації не вистачає на кожному виданні (назва мультика, в які дні буде показ, час сеансів, ціна квитка).

ГРА-ВІКТОРИНА «ВГАДАЙ МЕДІА»

Мета: навчати учнів розпізнавати ознаки та визначати види медіа; розвивати пам'ять, увагу, мислення, спостережливість.

Обладнання: газета, журнал, фото білбордів, афіша, телебачення, веб-сайт, онлайн радіо, подкаст.

1. Вступне слово вчителя/вчительки.

- Діти, зараз ми з вами ознайомимося з основними видами засобів інформації – медіа. Пропоную відгадати назви медіа, виділити їхні ознаки.

Учитель/вчителька озвучує визначення газети, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться.

Газета – періодичне видання з постійною назвою, що виходить через певні, короткі проміжки часу (щоденно, щотижня, кожні два тижні) у формі складених аркушів.

Учитель/вчителька демонструє газету учням.

- Де можна взяти газету?
- Чи виписує ваша сім'я газету?
- Хто її читає?
- Чи читали ви газети?

Учитель/вчителька озвучує визначення журналу, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться.

Журнал, також **часопис** – друковане періодичне видання, яке виходить під постійною назвою, має свої рубрики, містить статті з різних питань.

Демонстрація журналу учням.

- Назвіть різницю між газетою та журналом.

Учитель/учителька озвучує визначення білборду, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться.

Білборд, рекламний щит (англ. billboard) – вид зовнішньої реклами у вигляді щита, що встановлюється зазвичай уздовж вулиць, трас; дошка оголошень.

Учитель/учителька демонструє декілька фото білбордів.

- Чи бачили ви білборди? Де?
- Що на них було зображено?

Учитель/учителька озвучує визначення афіші, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться.

Афіша — рекламне або довідкове аркушеве видання з інформацією щодо певного культурного заходу, призначене для розклеювання.

Учитель/учителька демонструє афішу або фото афіш.

- Чи бачили ви афіші? Де?
- Яка на них інформація?

Учитель/учителька озвучує визначення телебачення, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться.

Телебачення (на етапі його виникнення, раннє телебачення) – це сукупність методів та засобів передавання та приймання зображення (візуальної інформації) на відстані в реальному часі.

- Чи дивляться ваші батьки, дідусі/бабусі новини?
- На якому телеканалі?
- А вам цікаво дивитися новини?

Учитель/учителька озвучує визначення веб-сайту, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться

Веб-сайт – це безмежна кількість веб-сторінок, які запрошують вас у захоплюючий світ пригод і відкриттів. Тут можна почути неймовірні історії, пограти в цікаві ігри, знайти відповідь на безліч своїх «Чому?»

Учитель/учителька демонструє інформаційні сайти, зокрема, дитячі.

- Якими сайтами вам доводилося користуватися?
- Які вам сподобалися? Чим саме?
- Яку інформацію ви дізналися?

- Де ви її використовуєте?

Учитель/учителька озвучує визначення радіо, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться

Радіо – загальна назва методів безпроводного передавання та отримання інформації за допомогою електромагнітних хвиль радіочастотного діапазону.

Учитель/учителька вмикає онлайн-радіо.

- Чи слухають у вашій сім'ї радіо?
- Чи любите ви слухати радіо?

Учитель/учителька озвучує визначення подкаст, не називаючи термін. Діти мають здогадатися про що йдеться.

Подкаст – аудіо/відео записи на заздалегідь визначені теми, які поширюються в інтернеті.

Учитель/учителька демонструє аудіо та відео подкасти.

Вправа «Факт чи судження»

Мета: розвиток навичок розрізнення фактів та суджень.

Завдання 1.

Попрацюйте за QR-кодом чи покликанням: <https://learningapps.org/34505510>.

Необхідно відокремити факти від суджень. Для цього потрібно поставити речення у відповідні комірки.

ДІАГНОСТУВАЛЬНА РОБОТА «ПРАЦЮЮ З МЕДІА» ДЛЯ 4 КЛАСУ

Завдання 1. Знайдіть медіа.

- Подивіться уважно навколо себе. Які медіа ви бачите?
- Запишіть якомога більше видів медіа, які ви знайшли.

- Розкажіть, для чого люди використовують ці медіа.

Завдання 2. Розрізняйте види медіа.

- Розгляньте запропоновані зображення або відео.
- Визначте, до якого виду медіа належить кожне з них (телебачення, радіо, газета, журнал, інтернет-сайт, реклама тощо).
- Поясніть свій вибір.

Завдання 3. Аналізуйте інформацію з медіа.

- Ознайомтеся з короткою статтею з газети або журналу, перегляньте короткий відеосюжет новин або прочитайте допис у блозі.
- Визначте, про що йдеться в цій медіапродукції.
- Розділіть інформацію на факти та думки.
- Поясніть свій вибір.

Завдання 4. Оцінюйте достовірність інформації.

- Знайдіть в інтернеті інформацію на певну тему.
- Порівняйте інформацію з різних джерел (наприклад, з новинних сайтів, наукових статей, урядових веб-сайтів).
- Визначте, яке з джерел, на вашу думку, є найбільш достовірним.
- Поясніть, чому ви так вважаєте.

Завдання 5. Створіть власне медіа.

- Оберіть тему, про яку ви хочете розповісти.
- Визначте, який вид медіа ви будете використовувати (малюнок, стаття, відеоблог тощо).
- Створіть своє медіа, щоб поділитися інформацією з іншими.

Оцінювання:

- 0 балів: учень/учениця не виконав/не виконала завдання або виконав/виконала його неправильно.
- 1 бал: учень/учениця частково виконав/виконала завдання, допустив/допустила деякі помилки.
- 2 бали: учень/учениця виконав/виконала завдання правильно.

АВТОРСЬКА ГРА «МЕДІЙНИЙ ДЕТЕКТИВ»

Опис.

Учасники отримують список новинних заголовків та зображень з різних джерел масової інформації. Завдання полягає в тому, щоб дослідити кожен з

них, визначити джерело інформації, та визначити, чи є вони достовірними чи «фейковими». Потім учасники обговорюють та роблять висновки про важливість критичного мислення при використанні медіа.

Це завдання сприяє розвитку критичного мислення, навичок дослідження та розуміння важливості перевірки достовірності інформації в медіа.

КОМІКС «МЕДІЙНИЙ ДЕТЕКТИВ: ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ»

Сторінка 1.

- ✓ Кадр 1. Герой отримує барабанчик із заголовками новин.
- ✓ Кадр 2. Він вивчає різні джерела, такі як книги, телебачення та Інтернет.
- ✓ Кадр 3. Герой надягає «Окуляри Перевірки Фактів».

Сторінка 2.

- ✓ Кадр 1. Герой розглядає фотографії, визначає аутентичність або монтаж.
- ✓ Кадр 2. Він використовує лупу для ретельного дослідження тексту.
- ✓ Кадр 3. Знахідка! Виявляє фейкову новину та викриває її.

Сторінка 3.

- ✓ Кадр 1. Герой розповідає своїм друзям про важливість перевірки інформації.
- ✓ Кадр 2. Друзі також стають «Медійними детективами».
- ✓ Кадр 3. Завершення з підкресленням, що разом вони можуть бути краще підготовлені до інформаційного світу.

Цей комікс розвиває у дітей навички аналізу, перевірки інформації та сприяє формуванню усвідомленої споживчої поведінки в медіа.

ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА. РЕКЛАМА СОКУ «САДОЧОК»

На упаковці соку «Садочок» читаємо такий текст: *«Садочок» – там, де росте любов!* Найсмачніший сік не можна просто зробити, його треба виростити. У нашому садочку вирощують сік для всієї країни. Щодня ми сумлінно дбаємо про натуральність та якість соковитого врожаю. Бачте, скільки смаку і користі! Саме це і робить соки «Садочок» такими популярними серед мільйонів українців.

1. Дослідження тексту на упаковці.

Прочитайте текст реклами (*«Щоденні 5»*. Читання для себе.).

- Що це за текст? (*Реклама.*)
- Що таке реклама? (*Реклама – це інформація про когось, або про щось, щоб зробити цей предмет популярним.*)
- Яка мета реклами? (*Мета реклами – продати більше товару. В ній гармонійно поєднуються малюнки, слова, вірші, музика, анімація.*)
- Що рекламують у цьому тексті? (*Сік.*)
- З якою метою написано текст? (*Щоб залучити більше покупців.*)
- Чи захотілося вам купити «Садочок?»

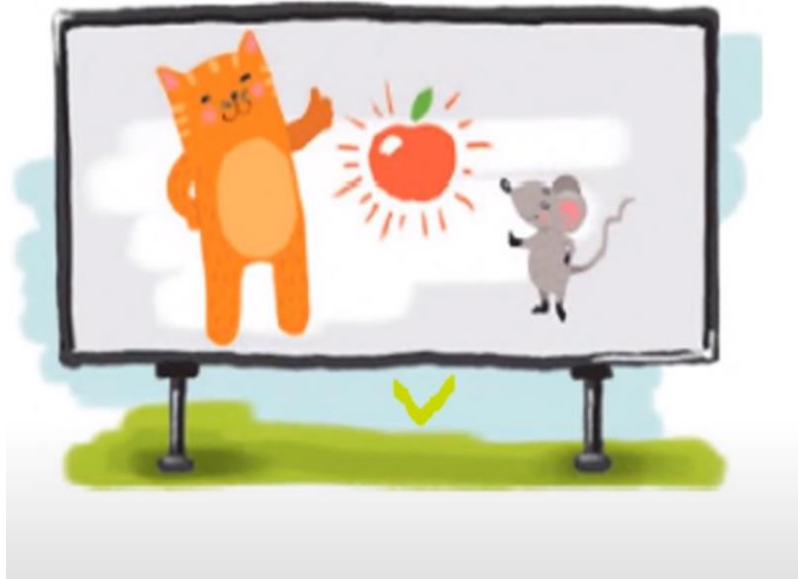
2. Дослідження упаковки соку.

- Чи може бути малюнок рекламою? (*Обговорення в парах.*)
- Що вас приваблює в обгортці? (*Яскравий колір, красивий малюнок, казковий герой, гарний кольоровий підпис.*)
- Які слова викликають бажання купити сік? (*Не містить барвників та консервантів, фрукти для соку вирощені у власному саду.*)
- Які факти з реклами не правдиві? (*Не містить консервантів, хоча має великий термін придатності, фрукти з власного саду.*)

3. Робота в групах. Гра «Прокидайся, уяво»

- Придумайте свою рекламу.
- Поміркуйте що має бути у вашій рекламі, щоб привабити увагу інших, зацікавити змістом.
- Створіть власну рекламу.

СТВОРЮЄМО РЕКЛАМУ

- Погляньте на малюнок.
- Що ви бачите?
- Як називається предмет, де розміщена реклама?

- Так. Це білборд – рекламний щит.
- Як ви розумієте слово реклама? *(Реклама – це інформація про товар, його ціну, якість, місце купівлі і продажу.)*
- Що рекламують котик і мишеня?
- Скільки складів у слові яблуко?
- Назвіть звуки у цьому слові.
- Підберіть слова, за допомогою яких можна прорекламувати яблуко. *(Смачне, соковите, червоне, натуральне, свіже, вітамінне, солодке, корисне, апетитне, поживне, чорне, свіжість, смак, енергія, вітаміни, енергія, джерело здоров'я, якість, смак, дбайливість, любов)*
- Яке слово зайве? Чому?

- Попрацюйте в групах, створіть рекламу червоного яблука. (*Червоне яблуко - смак, що заворожує!*)

🍏 Спробуйте солодку соковиту стиглість в кожному шматочку червоного яблука!

♣ Вирощене з любов'ю та дбайливістю яблуко – втілення природної свіжості та смаку!

🔋 Заряджайтеся вітамінами та енергією від натурального джерела здоров'я!

🛒 Придбати червоні яблука можна у наших магазинах або замовити з доставкою на дім!

🌸 Оберіть якість та смак – червоне яблуко!

ІГРИ

Ці ігри можуть допомогти дітям розвивати мовні навички, а також вчити їх аналізувати та розуміти медійний контент. Вони можуть стати цікавим та пізнавальним доповненням до уроків мови та сприятимуть розвитку медіаграмотності у дітей

«**Знайди різницю**» з картинками з медіа.

Використовуйте дві подібні картинки (наприклад, зі схожими сценами з мультфільмів або телешоу), але з деякими відмінностями. Учні повинні знайти ці відмінності.

«**Придумай опис**» для картинки.

Покажіть дітям картинку з медіа (наприклад, ілюстрацію до казки). Придумайте свої варіанти опису цієї картинки, використовуючи нові слова та фрази.

«**Комікс-розповідь**» за мультфільмом.

Діти обирають сцену з мультфільму та створюють свій варіант коміксу, описуючи дії персонажів за допомогою мови.

«**Графічний опис**» мультфільму.

Діти роблять малюнки, що відображають ключові моменти з мультфільму, а потім розповідають про них за допомогою мови.

«**Казковий театр**» з епізодів мультфільмів.

Діти обирають сцену з мультфільму та грають її в формі міні-вистави, додавши свої діалоги та коментарі.

«**Побудуй історію**» за мультфільмом.

Діти отримують послідовні картки зі сценами з мультфільму та повинні скласти з них логічну історію, описуючи її словами.

«Підбери назву» для картинки з мультфільму.

Показати дітям картинку та попросити їх придумати назву для неї, використовуючи нові слова та фрази.

«Вирази емоції» за сценами з мультфільму.

Показати дітям сцену з мультфільму та попросити їх виразно передати емоції персонажів, використовуючи міміку та жести, а також мову.

«Мовна казка» за мультфільмом.

Діти обирають сцену з мультфільму та розповідають про неї у формі казки, використовуючи свої слова та фантазію.

«Знайди слова» у медійних матеріалах.

Діти шукають та записують цікаві слова або фрази з різних медійних джерел (реклами, статей, заголовків тощо) та використовують їх у власних реченнях.

«Створи свою історію» за фотографією.

Дітям показати фотографію з медіа (наприклад, новини або реклами) та попросити придумати власну історію, що пояснює цю фотографію.

«Медійний диктант» за аудіо або відео.

Діти слухають або дивляться короткий аудіо- або відеофрагмент з медіа та записують слова або фрази, які вони чувають або бачать.

«Медійне інтерв'ю» з уявним персонажем.

Діти придумують питання та відповіді для інтерв'ю з улюбленим персонажем з книги, фільму або іншого медійного джерела.

«Медійний кросворд» з новин або статей.

Діти складають кросворд із словами або поняттями, які вони знайшли у медійних джерелах та пояснюють їх значення.

ДОСЛІД-ГРА «МЕДІА-ШПИГУНИ»

У грі «Медіа-шпигуни», учнівство навчається розрізняти фейкові та правдиві новини, розвиваючи навички критичного аналізу інформації. Гра активно включає учнів у процес взаємодії з медіа, навчаючи їх перевіряти достовірність джерел та вміло розрізняти інформацію, що вони сприймають.

Під час гри використовуються інтерактивні методи, що сприяють активному навчанню та розвитку навичок комунікації. Після завершення гри відбувається брифінг та обговорення з класом, що допомагає закріпити отримані знання та розширити розуміння важливості медіаграмотності.

Такий підхід допомагає учням усвідомити роль медіа у сучасному світі, розвиває в них вміння критично мислити та аналізувати інформацію, що стає важливою складовою компетентного громадянина в епоху інформаційних технологій.

Підготовка: зберіть кілька новинних статей чи заголовків, включаючи як правдиві, так і фейкові. Роздрукуйте або підготуйте картки з завданнями для кожного учня чи групи.

Порядок проведення:

1. Вступне пояснення.

Розповісти учням про фейкові новини та небезпеку їх поширення. Наголосити на важливості перевірки інформації та використанні навичок критичного мислення.

Гра «Розкриваймо фейки»

Роздайте кожній групі (чи учню) картку з новинною інформацією та попросіть їх визначити, чи є це фейк, чи правда (*додаток*).

Щоб визначити правдивість новини потрібно знайти інформацію, яка або підтверджує або спростовує дану новину. Після аналізу кожна група або учень аргументує свій вибір перед класом.

Брифінг: обговоріть правильні та неправильні відповіді. Поясніть, які ознаки вказують на можливий фейк (*відсутність автора, невідоме джерело, суперечливі дані тощо*).

2. Дослідницьке завдання.

Надайте учням завдання знайти та проаналізувати новину на тему, яка їх цікавить. Кожен учень чи група повинні представити свої висновки та пояснити, чому вони вважають цю новину за правдиву або фейкову.

Ця гра та дослідження дозволять дітям активно взаємодіяти з медіа, розвивати критичне мислення та навички перевірки інформації, що є важливим компонентом медіаграмотності.

Додаток «Правдиві новини»

Розрізати на смужки та звернути в сувої, щоб кожен зміг витягнути його зі скриньки.

Новина 1

«Українська стрічка отримала премію Британської академії кіно та телевізійних мистецтв (BAFTA) в категорії «Найкращий документальний фільм».

Деталі: українська стрічка «20 днів у Маріуполі» режисера Мстислава Чернова отримала премію Британської академії кіно та телевізійних мистецтв (BAFTA) в категорії «Найкращий документальний фільм».

Посилання на джерела:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3828993-film-20-dniv-umariupoli-otrimav-premiu-bafta.html>

<https://forbes.ua/news/dokumentalniy-film-20-dniv-u-mariupoli-otrimav-premiyu-bafta-19022024-19295>)

Новина 2

«Україна отримала рекордну кількість інвестицій у сільське господарство в 2023 році».

Деталі: за даними Міністерства сільського господарства, іноземні інвестори вклали в українське сільське господарство рекордну суму в 2023 році, що сприятиме розвитку галузі та збільшенню експорту сільськогосподарської продукції.

Посилання на джерела:

<https://www.unian.ua/economics/finance/groshi-dlya-ukrajini-yebrr-zayaviv-pro-rekordni-investiciji-u-2023-roci-12522801.html>

<https://www.ebrd.com/news/2024/ebd-deploys-a-record-21-billion-in-ukraine-in-2023-.html>)

Новина 3

«Україна з рекордом увійшла до топ-3 найкращих збірних Євро-2023 з карате».

Деталі: загалом представники України вибороли в Іспанії чотири медалі, три з яких – найвищого гатунку. Цей показник є рекордним в історії України, що досі не здобувала більше двох золотих нагород на Євро.

Посилання на джерела:

<https://suspilne.media/sport/426012-ukraina-z-rekordom-uvijsla-do-top-3-najkrasih-zbirnih-evro-2023-z-karate-medalnij-zalik/>

Новина 4

«Сотні кенгуру «атакували» гольф-клуб».

Деталі: у передмісті Мельбурна, в Австралії, стадо кенгуру раптово «атакувало» територію гольф-клубу Heritage Golf and Country Club. Про це пише видання Bild.

Посилання на джерела:

<https://tsn.ua/svit/sotni-kenguru-atakuvali-golf-klub-video-2531389.html>

Новина 5

«В Атлантичному океані помітили гіганта, якого 200 років вважали вимерли».

Деталі: Вчені помітили біля берегів Нової Англії сірого кита – це стало рідкісним явищем для виду, який протягом століть вимирав у водах Атлантичного океану, поки не зник повністю. Про це пише видання BBC.

Посилання на джерела:

https://tsn.ua/nauka_it/v-atlantichnomu-okeani-pomitili-giganta-yakogo-200-rokiv-vvazhali-vimerlim-2529637.html

<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-68486061>

Фейкові новини

1. «Україна відкрила нове найбільше озеро у світі».

Деталі: Заява про відкриття великого озера на території України була фальшивою, інформація поширилася через соціальні мережі та мас-медіа без достатньої перевірки.

2. «Президент України змінив конституцію країни одним рішучим підписом».

Деталі: Поява новини про радикальні зміни в українській конституції була вигадкою, адже будь-які такі зміни потребують процесу затвердження та голосування в парламенті.

3. «Українські вчені відкрили ліки від всіх хвороб».

Деталі: Фальшива новина про чудодійні ліки, які придумали українські вчені, була поширена для залучення уваги та збільшення продажів певного препарату.

4. «Україна відмовилася від використання мови в школах».

Деталі: Ця фейкова новина поширилася з метою розпалювання міжнаціональних конфліктів та має на меті посіяти недовіру до урядової політики.

5. «Українська армія випробувала нову зброю, здатну знищити всю планету».

Деталі: Ця фейкова новина має за мету поглибити напруженість в геополітичних відносинах та порушити міжнародний мир. Не існує жодних доказів або підтверджень щодо існування.

КВЕСТ-ГРА «МЕДІАЗНАЙКО»

Квест-гра «Медіазнайко» може бути використана як на уроках, так і в позакласній роботі. Вона допоможе дітям 3-4 класів стати більш медіаграмотними, вчить їх безпечно використовувати медіа та розкриє їх творчий потенціал.

Мета: перевірити знання дітей про медіа та їх безпечне використання.

Підготовчий момент: квест-гра проводиться в класній кімнаті, де парти розміщені півколом, на «фасаді» яких кріпляться назви станцій (скільки станцій, стільки й парт). Завдання для кожної зупинки квесту-гри розміщені на партах.

Обладнання: маршрутна карта квесту-гри, завдання для кожної зупинки квесту-гри.

Перебіг заходу.

I. Вступна частина:

Учитель/вчителька оголошує дітям, що вони вирушать у захоплюючу подорож світом медіа (при цьому можна повторити з дітьми різні медіапродукти). Він/вона пояснює їм правила квесту, об'єднує дітей на дві команди. Кожна команда отримує «Маршрутну карту».

Перша команда розпочинає виконувати завдання з правої сторони розміщення парт, друга – з лівої.

II. Зупинки квесту-гри.

Зупинка 1. «ШИФРУВАЛЬНА».

Діти дають відповіді на всі запитання кросворду і дізнаються, яке ключове слово квест-гри.

1. Короткий відеоролик, що використовується для реклами або інформації **(реклама)**.
2. Вид медіа, що використовує зображення та текст для передачі інформації **(телебачення)**.
3. Вид медіа, що використовує звук для передачі інформації **(радіо)**.
4. Глобальна мережа комп'ютерів, що дає доступ до інформації та спілкування **(Інтернет)**.
5. Друковане видання, що виходить щодня або щотижня, містить новини, статті, рекламу **(газета)**.

1																	
		2															
			3														
					4												
						5											

Відповідь:

р	е	к	л	а	м	а											
		т	е	л	е	б	а	ч	е	н	н	я					
			р	а	д	і	о										
					і	н	т	е	р	н	е	т					
				г	а	з	е	т	а								

Зупинка 2. «ФІЛВОРД».

Діти знаходять в угорському кросворді 6 слів, які розміщені зліва-направо і записують їх внизу сторінки).

Преса, соцмережа, вебсайт, банер, телефонія, комікс.

а	я	в	б	г	к	ї	ш	в	п	а	б	з	ч	к	у
є	а	п	р	е	с	а	у	т	а	и	є	а	ж	в	ц
я	б	ж	ю	б	в	ь	а	л	б	г	к	о	ш	о	з
в	о	а	г	е	п	б	м	ж	ю	м	в	і	в	у	ш
є	у	ц	к	г	і	ш	г	п	з	и	р	л	о	г	в
ч	з	т	с	о	ц	м	е	р	е	ж	а	а	в	е	з
к	п	у	й	р	у	б	і	б	в	в	є	а	е	л	щ
я	в	е	б	с	а	й	т	к	ж	г	у	г	ч	в	к
в	и	о	з	у	ч	ї	з	м	р	и	ш	н	ш	т	ч
м	л	в	і	д	і	в	ю	к	а	з	ю	к	б	щ	ї

з	т	л	б	а	н	е	р	б	л	е	і	г	и	р	з
ь	в	ц	е	г	о	в	е	н	в	ж	і	ц	д	л	е
щ	а	ж	а	у	б	а	й	б	г	р	у	б	й	г	я
т	т	е	л	е	ф	о	н	і	я	а	г	ю	и	о	л
в	и	н	є	щ	а	ц	а	а	м	б	в	ш	ж	ч	е
т	б	в	і	к	о	м	і	к	с	ш	р	г	о	и	г
ц	й	а	б	м	у	б	д	л	ж	б	к	д	и	т	л
м	к	п	и	в	а	у	в	а	г	і	в	а	б	б	е

Відповідь:

а	я	в	б	г	к	ї	ш	в	п	а	б	з	ч	к	у
є	а	п	р	е	с	а	у	т	а	и	є	а	ж	в	ц
я	б	ж	ю	б	в	ь	а	л	б	г	к	о	ш	о	з
в	о	а	г	е	п	б	м	ж	ю	м	в	і	в	у	ш
є	у	ц	к	г	і	ш	г	п	з	и	р	л	о	г	в
ч	з	т	с	о	ц	м	е	р	е	ж	а	а	в	е	з
к	п	у	й	р	у	б	і	б	в	в	є	а	е	л	щ
я	в	е	б	с	а	й	т	к	ж	г	у	г	ч	в	к
в	и	о	з	у	ч	ї	з	м	р	и	ш	н	ш	т	ч
м	л	в	і	д	і	в	ю	к	а	з	ю	к	б	щ	ї
з	т	л	б	а	н	е	р	б	л	е	і	г	и	р	з
ь	в	ц	е	г	о	в	е	н	в	ж	і	ц	д	л	е
щ	а	ж	а	у	б	а	й	б	г	р	у	б	й	г	я
т	т	е	л	е	ф	о	н	і	я	а	г	ю	и	о	л
в	и	н	є	щ	а	ц	а	а	м	б	в	ш	ж	ч	е
т	б	в	і	к	о	м	і	к	с	ш	р	г	о	и	г
ц	й	а	б	м	у	б	д	л	ж	б	к	д	и	т	л
м	к	п	и	в	а	у	в	а	г	і	в	а	б	б	е

Зупинка 3. «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ».

Учні записують слова, які асоціюються з медіа.

Наприклад: інтернет, новини, освіта, розваги, реклама, інформація, спілкування, навчання, фейки, залежність тощо.

Зупинка 4. «Книжковий світ».

Діти позначають цифрами у квадратиках шлях створення книги:

Діти поєднують прислів'я та пояснюють їх значення.

В домі без книги,		книга – вікно.
Знання – сонце,		буде легше в світі жити.
Будеш з книгою дружити –		як без вікон, темно.

Відповідь.

В домі без книги, як без вікон, темно.

Знання – сонце, книга – вікно.

Будеш з книгою дружити – буде легше в світі жити.

Зупинка 5. «РЕСТАВРАТОР»

У дітей є можливість відновити уривок з давньої книги, яка дуже зістарилась.

«Ця книга – результат праці багатьох _____. Мудрець записав свої думки на _____ табличках, писарі переписали текст на _____, роблячи його більш доступним для _____, художники додали _____, які робили текст більш цікавим і привабливим, а майстри _____ книгу.

Ось так, завдяки _____ багатьох людей, ця книга з'явилась на світ. Її _____ була довгою і складною, але _____ того вартий – адже вона може подарувати людям _____, емоції та нові світи.»

Слова для довідок: папірусі, людей, читання, глиняних, переплели, зусиллям, ілюстрації, знання, результат, подорож.

Відповідь.

«Ця книга – результат праці багатьох **людей**. Мудрець записав свої думки на **глиняних** табличках, писарі переписали текст на **папірусі**, роблячи його більш доступним для **людей**, художники додали **ілюстрації**, які робили текст більш цікавим і привабливим, а майстри **переплели** книгу.

Ось так, завдяки **зусиллям** багатьох людей, ця книга з'явилась на світ. Її **подорож** була довгою і складною, але **результат** того вартий – адже вона може подарувати людям **знання**, емоції та нові світи."

Зупинка 6. «РЕКЛАМА-КОМІКС».

Завдання.

Створити рекламу-комікс про відповідальне використання медіа.

(Учні/учениці записують думки персонажа на хмаринках, враховуючи слоган: «Пам'ятайте про життя за межами екрану!»).

Наприклад:

1. «Що вони там говорять? Напевно, знову про футбол... Ні, краще я пройду ще один рівень!»
2. «Чому вони такі щасливі? Що я роблю не так? Може, я занадто багато часу проводжу за комп'ютером?»
3. «Який чудовий день! І все завдяки тому, що я відірвався від екрану!» тощо.

Зупинка 7. «Безпечна»

Учні/учениці записують на стікерах правила безпечного використання ІНТЕРНЕТУ.

Наприклад:

1. Не вір усьому, що бачиш в Інтернеті.
2. Не розголошуй особисту інформацію.
3. Не спілкуйся з незнайомими людьми в Інтернеті.
4. Не завантажуй файли з неперевірених джерел.
5. Не проводи занадто багато часу перед екраном.

Зупинка 8. «Плюс та мінус»

Діти ставлять «плюс» або «мінус» проти кожного твердження.

- (-) Кібербулінг.
- (+) Можна ділитися своїми фото та відео з друзями.
- (+) Спілкування з друзями та близькими.
- (-) Ризик викрадення особистих даних.
- (-) Неправдива інформація.
- (-) Легко витратити багато часу на соціальні мережі.
- (-) Залежність від соцмережі.
- (+) Можна отримати допомогу та підтримку від дорослих.
- (+) Можливість самовираження.
- (-) Легко забувати про інші справи.
- (+) Багато освітніх ресурсів.
- (-) Незнайомці можуть побачити ваші фото та відео.
- (+) Доступ до новин та інформації.
- (+) Можна знайти людей зі схожими інтересами.

III. Заключна частина:

Рефлексія. Метод «Мікрофон».

- Які враження від пройденого квесту?
- Що було важким?
- Що було нецікавим, нудним?
- Що сподобалося?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності в навчальний предмет «Я досліджую світ». Навчально-методичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
2. Дмитренко О. Медіаграмотність. З чого почати. URL: <https://nus.org.ua/articles/mediagramotnist-z-chogo-pochaty/>
3. Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі: посібник для вчителя / Бакка Т., Голощапова В., Дегтярьова Г., Євтушенко Р., Іванова І., Крамаровська С., Мелещенко Т, Шкробець О. / За редакцією Волошенюк О., Дегтярьової Г., Іванова В. К. : ЦВП, АУП, 2017. 197 с.

4. Мокрогуз О. П. Медіаграмотність в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Навчально-методичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
5. Старагіна І. П. НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з предметів мовно-літературної галузі в початковій школі Навчально-методичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 58 с.
6. Типова освітня програма для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>
7. Типова освітня програма для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf>

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОПООП ЧОР»
Зам. № 1706 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1